

BETREKKINGEN TUSSEN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE NATIONALE PARLEMENTEN IN DE EU

**JAARVERSLAG
2017**

Europees Parlement

NL

PARLEMENTEN IN DE EUROPESE UNIE

De werking van de Unie is gegrond op de representatieve democratie.

751 MEPs

De lidstaten worden in de Europese Raad vertegenwoordigd door hun staatshoofd of hun regeringsleider en in de Raad door hun regering, die zelf democratische verantwoording verschuldigd zijn aan hun nationaal parlement of aan hun burgers.

De burgers worden op het niveau van de Unie rechtstreeks vertegenwoordigd in het Europees Parlement.

De nationale parlementen dragen actief bij tot de goede werking van de Unie...

...door zich door de instellingen van de Unie te laten informeren en door zich ontwerpen van wetgevingshandelingen van de Unie te laten toezenden

...door erop toe te zien dat het beginsel van subsidiariteit wordt geëerbiedigd

...door deel te nemen aan de mechanismen voor de evaluatie van de uitvoering van het beleid van de Unie in de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht en door betrokken te worden bij het politiek toezicht op Europol en de evaluatie van de activiteiten van Eurojust

...door deel te nemen aan de procedures voor de herziening van de Verdragen

...door zich in kennis te laten stellen van verzoeken om toetreding tot de Unie

...door deel te nemen aan de interparlementaire samenwerking tussen de nationale parlementen en het Europees Parlement

Het Europees Parlement en de nationale parlementen bepalen samen hoe ze binnen de Unie een efficiënte en een regelmatige samenwerking tussen de verschillende parlementen kunnen organiseren en stimuleren..

Een conferentie van parlementaire commissies voor Europese Zaken kan iedere door haar passend geachte bijdrage ter attentie van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie leveren. Deze conferentie bevordert ook de uitwisseling van informatie en beste praktijken tussen de nationale parlementen en het Europees Parlement.

Jaarverslag 2017

**Betrekkingen tussen het Europees Parlement en de nationale
parlementen in de EU**

Dit is een publicatie van het
Directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen van het Europees Parlement, dat deel
uitmaakt van het directoraat-generaal Presidium van het Europees Parlement.

Directeur: Katrin Ruhrmann, katrin.ruhrmann@europarl.europa.eu

Hoofd van de eenheid Institutionele Samenwerking: Pekka Nurminen,
pekka.nurminen@europarl.europa.eu

Hoofd van de eenheid Wetgevingsdialoog: Jesús Gómez, jesus.gomez@europarl.europa.eu

Manuscript voltooid door: Diana Ciuche, diana.ciuche@europarl.europa.eu

Manuscript afgesloten op 27 april 2018

relnatparl@ep.europa.eu

www.europarl.europa.eu/relnatparl

Alle foto's en illustraties © Europese Unie, 2018.

Het directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen adviseert de politieke organen, de leden en het secretariaat van het Europees Parlement bij de institutionele samenwerking en wetgevende dialoog met de nationale parlementen. Het biedt ondersteuning voor interparlementaire activiteiten, draagt bij aan de tenuitvoerlegging van de bepalingen van de Verdragen inzake interparlementaire samenwerking in het Europees Parlement en verschaft expertise over de nationale parlementen tijdens de wetgevingsprocedure en de uitoefening van andere politieke bevoegdheden van het Europees Parlement.

Het directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen fungeert als kenniscentrum voor informatie over de nationale parlementen en verstrekt informatie aan de diensten van het Europees Parlement over beste praktijken in de nationale parlementen. Het vertegenwoordigt het Europees Parlement in de bestuurlijke netwerken voor interparlementaire samenwerking. Het beheert de betrekkingen met de ambtenaren die de nationale parlementen in Brussel vertegenwoordigen en onderhoudt een nauwe band met hun overheidsinstanties.

JAARVERSLAG 2017

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord door de vicevoorzitters van het Europees Parlement bevoegd voor de betrekkingen met de nationale parlementen	7
1. Context van het verslag	9
2. Belangrijke ontwikkelingen en trends in de interparlementaire samenwerking.....	11
2.1 De rol van de nationale parlementen bij het debat over de toekomst van de Europese Unie en de uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de EU	11
2.2 De rol van de nationale parlementen bij het verbeteren van de communicatie met de burgers inzake EU-aangelegenheden	13
2.3 De toekomst van de EU als wereldspeler in het kader van de huidige mondiale veranderingen	14
2.4 Gezamenlijke parlementaire controle van Europol: de vooruitgang ten aanzien van praktische regelingen.....	16
2.5 De externe dimensie van migratie.....	17
2.6 Interparlementaire samenwerking inzake institutionele aangelegenheden.....	19
2.6.1 Interparlementaire samenwerking inzake het werkprogramma van de Europese Commissie	19
2.6.2 Interparlementaire samenwerking inzake de transparantie van het EU-besluitvormingsproces.....	20
2.6.3 De tenuitvoerlegging van de Verdragsbepalingen betreffende nationale parlementen	20
3. Institutionele parlementaire organen	21
3.1 Conferentie van commissies voor Europese aangelegenheden (Cosac)	21
3.2 De jaarlijkse en informele Conferenties van de voorzitters van de parlementen van de Europese Unie	23
4. Interparlementaire dialoog	24
4.1 Europese Parlementaire Week en de interparlementaire conferentie over stabiliteit, economische coördinatie en bestuur in de Europese Unie (IPC SECG)	24
4.2 Interparlementaire samenwerking op het gebied van buitenlands en veiligheidsbeleid (IPC GBVB/GVDB).....	25
4.3 Interparlementaire commissievergaderingen (ICM's) en andere interparlementaire vergaderingen.....	26
4.4 Bilaterale bezoeken van nationale parlementen aan het Europees Parlement	28
5. Het "mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing" en "informele politieke dialoog" – Protocol nr. 1 en Protocol nr. 2 bij het Verdrag van Lissabon	29
5.1 Mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing.....	29
5.2 Informele politieke dialoog	31
5.3 Terugblik op de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid	31
6. Instrumenten voor uitwisseling van informatie en ontwikkeling van netwerken.....	33
6.1 Europees Centrum voor parlementair onderzoek en documentatie (ECPOD).....	33
6.2 Interparlementaire uitwisseling van EU-informatie (IPEX)	34
6.3 Andere tools en netwerken	35
7. BIJLAGEN	37
BIJLAGE I – Cosac-vergaderingen – Thema's en hoofdsprekers 2017	37
BIJLAGE II – Interparlementaire vergaderingen georganiseerd door commissies van het Europees Parlement in Brussel in 2017	38
BIJLAGE III - Bezoeken van de nationale parlementen aan het Europees Parlement (inclusief videoconferenties) in 2017	40
BIJLAGE IV – Gegevens betreffende het mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing.....	43
BIJLAGE V – Europees Centrum voor parlementair onderzoek en documentatie (ECPOD)	45

Voorwoord door de vicevoorzitters van het Europees Parlement bevoegd voor de betrekkingen met de nationale parlementen

Als vicevoorzitters met verantwoordelijkheid voor de betrekkingen met de nationale parlementen, bieden wij u hierbij het activiteitenverslag 2017 van het directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen aan.

Dit jaarverslag geeft een overzicht van de recente activiteiten en ontwikkelingen op het gebied van interparlementaire samenwerking met de nationale EU-parlementen, alsook gedetailleerde informatie over de vorig jaar ondernomen activiteiten en initiatieven.

2017 was in vele opzichten een jaar van verandering, niet in de laatste plaats waar het de interparlementaire samenwerking betreft.

Het doet ons genoegen te zien dat de samenwerking tussen het Europees Parlement en de nationale parlementen steeds verder wordt uitgebouwd. Er is aanzienlijke vooruitgang geboekt bij het creëren van een hecht partnerschap op basis van vertrouwen en onderlinge samenwerking.

Dit is de visie van waaruit wij te werk gaan. Dit is wat ons ertoe zet nieuwe kansen voor formele en informele samenwerking met beide handen aan te grijpen en te streven naar verdere intensivering van deze dialoog.

Ook in 2017 werd de discussie over migratie en grenscontroles, de brexit, groei en concurrentievermogen voortgezet. Daarnaast stonden veiligheid, het buitenland- en defensiebeleid, de Economische en Monetaire Unie, de Europese pijler van sociale rechten, de digitale eengemaakte markt, werkgelegenheid en investeringen tijdens de interparlementaire vergaderingen hoog op de agenda.

Na een dieptepunt in 2016 gaven de Europese burgers blijk van een hernieuwd vertrouwen in de toekomst van de EU.

Op parlementair niveau is men het erover eens dat het zaak is de huidige uitdagingen samen aan te gaan en het debat over een sterkere en hechtere Unie nieuw leven in te blazen. Onze interparlementaire samenwerking moet bovenal op deze gebieden van wederzijds belang zijn gericht.

Binnen de EU-instellingen draaiden de debatten met name om het werkprogramma van de Europese Commissie en de mate van transparantie van het besluitvormingsproces van de EU. Ook waar het de gezamenlijke parlementaire controle op de activiteiten van Europol betreft, werd vooruitgang geboekt – een duidelijk teken dat de parlementaire controle op de uitvoerende bevoegdheden van de EU een steeds belangrijker rol speelt.

In het lopende debat over de toekomst van Europa zijn de nationale parlementen – die binnen de democratie van de EU een sleutelfunctie vervullen – op basis van hun interactie met de verschillende overheden van essentieel belang bij het vormgeven aan en beïnvloeden van dit debat. Ondanks de meningsverschillen is het van belang versplintering te voorkomen. Een doeltreffende controle door de nationale parlementen op de door hun overheden ondernomen activiteiten betreffende EU-aangelegenheden is van cruciaal belang voor het waarborgen van de samenhang tussen de werkzaamheden op het niveau van de Raad en de nationale parlementen.

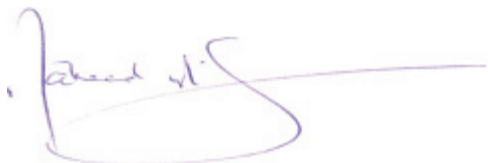
Het waarborgen van de steun van de burgers is niet alleen van belang, maar ook een uitdaging die we samen aan moeten gaan. De parlementen bevinden zich in een bevoorrechte positie van waaruit ze de burgers de kracht en macht kunnen geven ownership te nemen voor de waarden die de EU vertegenwoordigt, en zich bewust te zijn van de toegevoegde waarde die de EU ons biedt. Het is belangrijker dan ooit het parlementaire stelsel te versterken. De nationale parlementen en het Europees Parlement moeten hiertoe als houvast een reeks kernwaarden creëren.

Het komende jaar brengt nieuwe uitdagingen met zich mee.

In mei 2019 brengen de Europese burgers hun stem uit in de volgende verkiezingen voor het Europees Parlement. Het is alle parlementen in de EU eraan gelegen de burgers te stimuleren om actief deel te nemen aan het democratische leven in de lidstaten en de EU. We moeten samenwerken om burgers aan te sporen hun rechten uit te oefenen, met name hun recht om te stemmen op vertegenwoordigers in de lokale, regionale, nationale en Europese verkiezingen.

Namens alle leden en de diensten wil ik u hartelijk danken voor uw belangstelling voor het Europees Parlement. We nodigen u uit dit verslag grondig door te lezen, zodat u meer te weten krijgt over de op de bevordering van de interparlementaire samenwerking gerichte belangrijke werkzaamheden van de toegewijde leden en ambtenaren van het Europees Parlement en de 41 nationale parlementen en kamers in de 28 lidstaten.

We kijken uit naar weer een nieuw jaar van samenwerking en vruchtbare discussies op basis waarvan we de toekomstige uitdagingen samen het hoofd kunnen bieden.

Mairead McGuinness

Vicevoorzitter

Bogusław Liberadzki

Vicevoorzitter

1. Context van het verslag

Ook 2017 was een jaar dat voor het directoraat in het teken stond van groei en samenwerking. Dit jaar werd gekenmerkt door talloze activiteiten, nieuwe collega's en partners, deelname aan interparlementaire evenementen op hoog niveau, nauwere banden met de andere diensten van het Europees Parlement (EP), en een aantal belangrijke mijlpalen.

Overeenkomstig het motto van het DG Presidium "Impact door samenwerking" voorzag het directoraat ook in 2017 de leden en het secretariaat van het Europees Parlement van de nodige diensten en adviezen om de institutionele samenwerking en wetgevende dialoog met de nationale parlementen verder uit te bouwen.

Gezien de steeds grotere reikwijdte van dit werkterrein werden er op kostenefficiënte wijze middelen ingezet om te kunnen inspelen op de almaar ruimer opgezette interparlementaire activiteiten. Er werden interparlementaire conferenties, bijeenkomsten en debatten georganiseerd en er vond een ongekend hoog aantal bilaterale bezoeken plaats. Uit de geïntensiveerde activiteiten binnen de administratieve netwerken van interparlementaire samenwerking blijkt dat er mogelijkheden bestaan voor het uitbreiden van de uitwisselingen. 2017 stond tevens in het teken van de verleende steun aan de parlementaire dimensie van de voorzitterschappen van Malta en Estland.

Deze werkzaamheden werden verricht onder de (politieke) leiding van de EP-voorzitter, de twee vicevoorzitters die verantwoordelijk zijn voor de betrekkingen met de nationale parlementen, en de voorzitter van de Commissie constitutionele zaken (AFCO), tevens een van de covoorzitters van de EP-delegatie in de Cosac. Onze werkzaamheden werden bovendien vergemakkelijkt door de uitstekende betrekkingen met de politieke organen van het EP (de Conferentie van voorzitters en de Conferentie van commissievoorzitters), de EP-commissies en de fracties. Op administratief niveau hadden de activiteiten van het directoraat veel profijt van de aansturing door de secretaris-generaal en adjunct-secretaris-generaal van het EP, evenals van de volledige en snelle ondersteuning door hun kabinetten. De samenwerking met de directoraten-generaal (met name DG IPOL, DG EXPO, DG EPRS, DG ITEC)¹ en diensten van het EP werd geïntensiveerd en vormt inmiddels een constante factor in onze werkzaamheden. Zoals altijd konden we op de belangrijke steun rekenen van onze partners in de nationale parlementen en EU-instellingen, het netwerk van vertegenwoordigers van de nationale parlementen, het Cosac-secretariaat, het Uitvoerend Comité van het ECPOD en de Raad van Bestuur van IPEX.

In 2017 zagen we steeds meer samenhang waar het de thema's van de interparlementaire debatten betrof. Bepaalde gebieden van wederzijds belang waren alomtegenwoordig op de agenda's van de interparlementaire fora. Het feit dat men zich ervan bewust is dat versnipperde benaderingen moeten worden tegengegaan, zorgde voor beter gestructureerde uitwisselingen en minder dubbel werk.

In de eerste hoofdstukken van dit verslag ziet u een overzicht van de belangrijkste thema's op de Europese agenda die in 2017 aan bod zijn gekomen in de verschillende interparlementaire debatten en diepgaande gedachtewisselingen. Deze debatten werden gevoerd binnen een politieke context die werd kenmerkt door een gunstigere publieke opinie van de EU. Deze gedachtewisselingen gingen met name over de volgende onderwerpen:

---

¹ Directoraat-generaal Intern Beleid van de Unie, directoraat-generaal Extern Beleid van de Unie, directoraat-generaal Parlementaire Onderzoeksdiensten, directoraat-generaal Innovatie en Technologische Ondersteuning.

- de rol van de nationale parlementen bij de lopende discussie over de toekomst van de EU en haar beleid, alsook over de uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de EU,
- de rol van de nationale parlementen bij de discussie over het verbeteren van de communicatie met de burgers waar het EU-aangelegenheden betreft,
- de toekomst van de EU als wereldspeler in het kader van de huidige mondiale veranderingen,
- de gezamenlijke parlementaire controle van Europol: de vooruitgang ten aanzien van praktische regelingen,
- de externe dimensie van migratie,
- de interparlementaire samenwerking inzake institutionele aangelegenheden, zoals de controle met betrekking tot het werkprogramma van de Europese Commissie, de transparantie van de documenten van de Raad, en de optimalisering van het mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing inzake de subsidiariteit.

In de hiernavolgende hoofdstukken worden de volgende aspecten vanuit het oogpunt van het directoraat belicht: de werkzaamheden van de interparlementaire organen (hoofdstuk 3), de verschillende vormen van interparlementaire dialoog (hoofdstuk 4), de wetgevende dialoog (hoofdstuk 5), en tot slot de administratieve netwerken en tools voor interparlementaire samenwerking (hoofdstuk 6).

Het jaar 2017 bood een vruchtbare voedingsbodem voor nieuwe interparlementaire debatten over strategische kwesties in de komende jaren: de toekomst van de EU en haar beleid, het uitbreidingsbeleid, het toekomstige meerjarig financieel kader, de toekomstige betrekkingen tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk, andere aspecten van het EU-handelsbeleid, het belang van het succesvol uitvoeren van de EU-agenda inzake migratie en veiligheid, en de permanente gestructureerde samenwerking inzake veiligheid en defensie.

Dit verslag en nadere informatie in verband met de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de nationale parlementen in de EU, vindt u terug op de website van het Europees Parlement: www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/news

2. Belangrijke ontwikkelingen en trends in de interparlementaire samenwerking

De nationale parlementen hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan de debatten over de meest urgente politieke, wetgevings- en institutionele vraagstukken. In 2017 is gebleken dat de nationale parlementen binnen de bestaande interparlementaire fora een strategisch standpunt hebben ingenomen ten aanzien van de invulling van de agenda inzake de interparlementaire samenwerking. Het ruime scala aan thema's met betrekking tot bepaalde gebieden van wederzijds belang en de aanhoudende betrokkenheid van de EU-parlementen vormen een duidelijke graadmeter voor de grote verscheidenheid en hoge kwaliteit van de debatten in de komende jaren.

2.1 De rol van de nationale parlementen bij het debat over de toekomst van de Europese Unie en de uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de EU

Uit het debat over de toekomst van de EU blijkt de politieke wil om te verzekeren dat het Europees project strookt met de veranderende geopolitieke realiteit en verwachtingen van de burgers. Deze herschikking van de prioriteiten van de EU heeft tevens een sterker solidariteitsgevoel tot gevolg. Solidariteit moet niet alleen een belangrijke rol spelen bij het vaststellen van de prioriteiten en financieringsmiddelen voor nieuwe projecten, maar ook bij de tenuitvoerlegging van op nationaal niveau overeengekomen maatregelen. De uitslag van de verkiezingen in Nederland, Frankrijk en Duitsland wordt gezien als een positieve ontwikkeling ten aanzien van de Europese eenheid.

Uit de verklaring en het stappenplan van Bratislava, de Verklaring van Rome ter gelegenheid van de viering van het 60-jarig jubileum van de Verdragen van Rome, alsook uit de Leidersagenda, bleek duidelijk dat het debat over de toekomst van de EU steeds meer in een stroomversnelling raakt. De Commissie heeft aan deze open discussie bijgedragen door het opstellen van het Witboek over de toekomst van Europa en de discussienota's over de belangrijkste beleidsdomeinen van de EU, evenals de in de toespraak over de Staat van de Europese Unie 2017 vervatte voorstellen.

Het Europees Parlement diende in het kader van de toekomst van Europa verschillende resoluties in. Besloten werd de staatshoofden en regeringsleiders van de EU uit te nodigen voor een bezoek aan het EP om de toekomst van Europa te bespreken in open debatten. Het EP gaat deze debatten met een open en constructieve instelling aan. De debatten over de toekomst van Europa worden op 9 mei 2019 afgesloten met een informele bijeenkomst van EU-leiders in Sibiu, Roemenië.

In zijn toespraak aan de buitengewone vergadering van de voorzitters van de nationale EU-parlementen ter gelegenheid van het 60-jarig jubileum van de Verdragen van Rome, riep Antonio Tajani, voorzitter van het Europees Parlement, op tot eenheid tussen het Europees Parlement en de nationale parlementen. De voorzitter benadrukte dat het van belang is een sterke politieke wil en sterk politiek leiderschap aan de dag te leggen ter bevordering van de gemeenschappelijke waarden: "Europa is een succesverhaal zolang we onze droom van vooruitgang, welvaart, vrijheid en vrede verwezenlijken. Het is aan ons om het beeld van een abstracte, inefficiënte en bureaucratische Unie om te buigen en de passie van de Europese burgers voor dit geweldige project opnieuw aan te wakkeren".

Tijdens de 57e plenaire vergadering van de Cosac in 2017 in Malta werd een volledige sessie gewijd aan de rol van de nationale parlementen in de EU van de toekomst. Tijdens deze sessie betoogde Mairead McGuinness, eerste vicevoorzitter van het Europees Parlement, dat de nationale parlementen een sleutelrol moeten vervullen binnen het besluitvormingsproces van de Europese Unie. Ze riep de nationale parlementen op zich scherper te profileren, zowel binnen de

EU als in hun partnerschap met het EP, en gaf aan dat het EP deze samenwerking graag met hen aangaat, ook op het niveau van de politieke families. Tijdens het daaropvolgende debat, alsook in het 27e halfjaarlijkse Cosac-verslag, benadrukte de meerderheid van de afgevaardigden dat een betere interparlementaire samenwerking en effectievere controle op het volledige wetgevingsproces een positieve invloed op het Europees project zouden hebben.

In de bijdrage van de 58e Cosac-vergadering, vastgesteld onder het voorzitterschap van Estland, werd op basis van de plenaire Cosac-debatten en de bevindingen van het 28e halfjaarlijkse Cosac-verslag erkend dat de EU vastberaden moet optreden om haar eenheid te behouden. De Cosac onderstreepte hoe belangrijk het is om alle lidstaten en burgers zoveel mogelijk te betrekken bij beslissingen omtrent de toekomst van de EU.

Tijdens de sessie over de toekomst van de Europese Unie riepen Kersti Kaljulaid, president van de Republiek Estland, Michel Barnier, de brexit-hoofdonderhandelaar namens de EU, en Danuta Hübner, voorzitter van de Commissie constitutionele zaken van het Europees Parlement, op tot een politieke visie en een positieve, proactieve agenda, met inbegrip van: de versterking van de eurozone, de verdieping van de Economische en Monetaire Unie, een doeltreffend gemeenschappelijk defensiebeleid, een begrotingscapaciteit die het mogelijk maakt te reageren op interne en externe bedreigingen, een duurzame sociale dimensie van de interne markt, een humaan en doeltreffend migratiebeleid, en een solide pijler van sociale rechten. De voorzitter van AFCO merkte op dat gedurende de evolutie van de EU verschillende crises de aanleiding zijn geweest voor krachtige politieke maatregelen ten behoeve van gemeenschappelijke verbintenissen. De permanente gestructureerde samenwerking inzake veiligheid en defensie (PESCO) is het bewijs dat de lidstaten, ondanks hun verschillende opvattingen, van mening zijn dat gemeenschappelijke existentiële bedreigingen gemeenschappelijke maatregelen vereisen. In de meeste betogen in de daaropvolgende debatten werd het feit benadrukt dat de Unie de nodige waardering verdient en niet de schuld moet krijgen van de tekortkomingen van de nationale regeringen.

In oktober 2017 organiseerde de Commissie constitutionele zaken een interparlementaire commissievergadering (ICM – *Interparliamentary Committee Meeting*) over de toekomst van Europa, met name inzake de EP-voorstellen en het Witboek van de Commissie waarin de vijf scenario's over de toekomst van Europa uiteen zijn gezet. Tijdens de vergadering stonden twee thematische prioriteiten centraal: ten eerste de verdieping van de Economische en Monetaire Unie, de toekomst van de EU-financiën en de sociale dimensie; en ten tweede de toekomst van de Europese defensie en de aanpak van de globalisering.

De uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de EU maakte deel uit van de bredere discussie over de toekomst van de EU. In 2017 nam het Europees Parlement drie resoluties aan over de stand van zaken met betrekking tot de onderhandelingen met het Verenigd Koninkrijk: op 5 april 2017, 3 oktober 2017 en 13 december 2017. Overeenkomstig de Verdragen moet het Europees Parlement zijn toestemming geven voor het terugtrekkingsakkoord, alsook voor elke toekomstige betrekking tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU.

Ook in 2017 vonden er meer officiële bilaterale bezoeken van nationale EU-parlementen aan Brussel plaats in het kader van de brexit (onder meer aan het Europees Parlement) dan in het kader van welk ander thema dan ook. De leden van het Europees Parlement die het meeste bezoek ontvingen waren: Mairead McGuinness, eerste vicevoorzitter van het Europees Parlement; Guy Verhofstadt, voorzitter van de ALDE-Fractie en brexit-hoofdonderhandelaar namens het Europees Parlement, en Danuta Hübner, voorzitter van de Commissie constitutionele zaken van het Europees Parlement.

In 2017 kwam de brexit ook binnen de institutionele parlementaire organen aan bod tijdens verschillende conferenties, met inbegrip van de Cosac en de Conferentie van de voorzitters van de parlementen van de Europese Unie. Het was echter de discussie over de toekomst van de EU die de agenda domineerde, en niet de brexit.

2.2 De rol van de nationale parlementen bij het verbeteren van de communicatie met de burgers inzake EU-aangelegenheden

De parlementen van de EU-lidstaten kunnen hun ruime ervaring en inzichten inzetten ten behoeve van de lopende discussie over het verbeteren van de prestaties en transparantie van en communicatie over de Europese Unie.

Uit het debat over de toekomst van de EU tijdens de 57e plenaire vergadering van de Cosac in Malta bleek dat het van belang is de democratische beginselen van de EU opnieuw te onderstrepen en te waarborgen dat de Europese burgers in hoge mate betrokken zijn bij de discussie over de toekomst van dit gemeenschappelijke project.

In het onderdeel "De Europese Unie dichterbij de burger brengen" van de bijdrage van de 58e Cosac-vergadering, vastgesteld onder het voorzitterschap van Estland, werd onderstreept hoe belangrijk het is om nationale parlementen te betrekken bij de besprekingen en beleidsvorming omtrent de toekomst van de EU om zo de noodzakelijke democratische legitimiteit van dit proces te bevorderen. De nationale parlementen werden opgeroepen te voorzien in de benodigde instrumenten voor een vroegtijdige raadpleging en directe betrokkenheid van de burgers; ook werden zij verzocht de communicatie over de EU te verbeteren. De Cosac erkende dat meer plenaire debatten over EU-aangelegenheden de zichtbaarheid van de Unie hebben vergroot en burgers de kans hebben gegeven meer te weten te komen over de agenda van de EU en het standpunt van de verschillende politieke partijen met betrekking tot die onderwerpen. De Cosac verzocht de nationale autoriteiten bovendien om de Europese verkiezingen te promoten, en riep politieke partijen op om voorafgaand aan de Europese verkiezingen in 2019 deel te nemen aan politieke debatten over de belangrijkste thema's.

De recentelijk ontplooidde initiatieven hebben de boodschap van de EU dichterbij de burger gebracht. Verschillende parlementen hebben al hoorzittingen voor burgers georganiseerd, alsook politieke debatten waaraan in de nationale media aandacht is besteed en speciale parlementaire commissies die zich bezighouden met de toekomst van de EU. Het EP heeft in 2017 verschillende bilaterale bezoeken georganiseerd die op dit onderwerp waren toegespitst, met name op initiatief van de Franse Nationale Vergadering.

Ook tijdens de in 2017 in Slowakije gehouden Conferentie van de voorzitters van de parlementen van de Europese Unie stond het thema "Het dichterbij brengen van de parlementaire agenda tot de burgers in de moderne tijd" op de agenda (zie hoofdstuk 3.2).

In de conclusies van de Conferentie spraken de voorzitters opnieuw hun verbintenis uit aan het waarborgen van het open karakter van het parlementaire stelsel en de transparantie van het wetgevingsproces, alsook de erkenning dat parlementaire informatie publiek eigendom betreft.

Daarnaast erkenden de voorzitters dat voor de nationale parlementen en het Europees Parlement een cruciale rol is weggelegd waar het het dichten van de kloof tussen de burgers en de beleidsvormingsprocessen betreft, alsook het overbrengen van het Europees en nationaal beleid aan het publiek. Een betere communicatie over de vele positieve resultaten van de Europese beleidsvorming en de doeltreffende werking van de Europese instellingen overeenkomstig

de Verdragen, zou bovendien anti-Europese gevoelens, haatpropaganda, nepnieuws en desinformatie kunnen tegengaan.

Tijdens de gedachtewisselingen onderstreepte het Europees Parlement het belang van een actieve deelname van de Europese burgers aan de verkiezingen voor het Europees Parlement die een platform biedt voor een constructief, informatief en inclusief debat over de toekomst van de Unie.

2.3 De toekomst van de EU als wereldspeler in het kader van de huidige mondiale veranderingen

Teneinde de huidige uitdagingen met succes te kunnen aanpakken en het hoofd te kunnen bieden, met name waar het gevaren voor de veiligheid betreft, moet de Europese Unie haar verantwoordelijkheden op het wereldtoneel nemen om als geloofwaardige mondiale speler op te treden die toegevoegde waarde kan bieden en de nodige actie kan ondernemen.

In zijn resoluties riep het Europees Parlement de Unie op haar inspanningen te intensiveren met betrekking tot de totstandbrenging van concrete samenwerking in het kader van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) en het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (GVDB). Teneinde de toenemende uitdagingen het hoofd te kunnen bieden, moet de EU gebruikmaken van alle beleidsinstrumenten die tot haar beschikking staan: diplomatie, ontwikkelingssamenwerking, civiele en economische instrumenten, crisispreventie en post-conflictstrategieën, vredeshandhaving en vredesafdwinging.

In 2017 drong het Europees Parlement meermaals aan op de geleidelijke ontwikkeling van een gemeenschappelijk defensiebeleid, de lancering van het Europees Defensiefonds en de totstandbrenging van de permanente gestructureerde samenwerking (PESCO) binnen het EU-kader. De instelling erkende dat de doeltreffendheid moet worden verhoogd van GVDB-missies en -operaties, crisisbeheersing en conflictpreventiemissies, alsook van acties ten behoeve van de bestrijding van internationaal terrorisme. Het EP riep tevens op tot verhoging van de cyberveiligheid en het versterken van het strategische partnerschap tussen de EU en de NAVO.

Dit waren grotendeels de agendapunten van de interparlementaire vergaderingen die werden georganiseerd door het Europees Parlement en de parlementen die het voorzitterschap bekleedden. De deelnemers waren het erover eens dat er een ambitieuze agenda inzake extern optreden nodig is.

De besprekingen vonden plaats tijdens de interparlementaire conferentie over het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (zie hoofdstuk 4.2) en tijdens de reguliere bijeenkomsten van de verantwoordelijke commissies van het EP. Daarnaast kwamen het verband tussen externe en interne veiligheid, alsook de externe dimensie van migratie, aan bod tijdens de door de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE) van het Europees Parlement georganiseerde ICM-debatten. De Conferentie van de voorzitters van de parlementen van de Europese Unie besprak bovendien het actuele vraagstuk betreffende de rol van de EU op het wereldtoneel. De inzichten van belangrijke sprekers uit de EU- en internationale instellingen, ministeries, nationale parlementen, internationale stichtingen en onderzoekscentra waren van onschatbare waarde.

In 2017 voerde de Europese Commissie een uitgebreide evaluatie van het veiligheidsbeleid van de EU uit waarbij drie thematische prioriteiten van de Europese veiligheidsagenda werden beoordeeld: het bestrijden van terrorisme en het voorkomen van radicalisering, het tegengaan

van georganiseerde misdaad, en het bestrijden van cybercriminaliteit. Op verzoek van Julian King, Eurocommissaris voor de Veiligheidsunie, organiseerde de Commissie LIBE een gedachtewisseling met vertegenwoordigers van de nationale parlementen en het maatschappelijk middenveld, daar men van mening was dat hun bijdrage een belangrijke toegevoegde waarde voor de evaluatie zou vormen. Het debat was toegespitst op de (on)doeltreffendheid van de bestaande maatregelen ter bestrijding van terrorisme, georganiseerde misdaad en de gevolgen ervan op de grondrechten, alsook op de vereiste afstemming van de veiligheidsagenda op de opkomende tendensen. Tijdens de 58e Cosac-vergadering gaf Eurocommissaris Julian King een uitgebreide presentatie over de stand van zaken met betrekking tot de Veiligheidsunie en riep hij de nationale parlementen op de wetgeving binnen de vastgestelde termijn om te zetten, waarbij hij benadrukte dat het bij de tenuitvoerlegging van de overeengekomen oplossingen zaak is een sterke politieke wil en echt engagement aan de dag te leggen. King beloofde bovendien zijn bezoeken aan de nationale parlementen voort te zetten, maar drong aan op een strategische dialoog met deze parlementen over het almaar breder wordende veiligheidslandschap.

In het onderdeel "Een effectieve en duurzame Veiligheidsunie" van de bijdrage van de 57e Cosac-vergadering sprak de Cosac duidelijk haar steun uit voor de uitwisseling van informatie en gegevens, de interoperabiliteit van informatiesystemen, de snelle uitvoering van maatregelen ter bestrijding van terrorisme, de aanpak van de onderliggende oorzaken van extremisme en het verhogen van de veiligheid aan de buitengrenzen.

De conclusies van de in april 2017 in Bratislava gehouden Conferentie van de voorzitters van de parlementen van de Europese Unie geven de resultaten weer van het debat op hoog niveau van de conferentie over de toekomst van de EU als wereldspeler (zie hoofdstuk 3.2). De EU-voorzitters drongen aan op een verbeterde samenwerking met de mondiale partners en de Europese nabuurschap bij de bestrijding van wereldwijde bedreigingen en uitdagingen. Ze benadrukten tevens het belang van de trans-Atlantische betrekkingen en nauwere samenwerking op het gebied van defensie. Ondanks de bestaande interne uitdagingen erkenden de voorzitters dat de thema's met betrekking tot uitbreiding en de Europese nabuurschap als voorwaarde voor de stabilisatie van de regio en de versterking van de democratische instellingen in die landen, deel moeten blijven uitmaken van de agenda.

In zijn resoluties riep het EP ook op tot het bevorderen van de stabiliteit en de welvaart in de buurlanden van de EU door middel van initiatieven ter bevordering van ontwikkeling, democratie, goed bestuur en de rechtsstaat. Het EP steunt hiertoe het idee om vaart te zetten achter de uitbreidingsonderhandelingen door versterking van de sociale, politieke en economische stabiliteit en democratie in de kandidaat-lidstaten, zonder af te doen aan de toetredingscriteria van Kopenhagen. Vooruitlopend op het Bulgaarse voorzitterschap besprak de Commissie buitenlandse zaken (AFET) van het Europees Parlement tijdens de interparlementaire commissievergadering van november 2017 de standpunten ten aanzien van de EU-integratie en het toetredingsproces van de Westelijke Balkan, thema's die als belangrijke prioriteiten van dit voorzitterschap waren aangekondigd.

Teneinde een doeltreffender beleid inzake ontwikkelingssamenwerking tot stand te brengen en de samenhang en consistentie tussen het ontwikkelings- en veiligheidsbeleid te waarborgen, pleitte het EP ervoor de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling en de Beleidscoherentie voor ontwikkeling op te nemen in het intern en extern beleid van de EU. De Commissie ontwikkelingssamenwerking (DEVE) van het Europees Parlement organiseerde een interparlementaire commissievergadering over de Europese consensus inzake ontwikkeling en de verwezenlijking van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling.

De huidige veiligheidssituatie vereist dat alle instrumenten van het extern optreden van de EU op coherente wijze worden ingezet. De EU moet met één stem spreken, haar krachten bundelen en haar middelen op strategische prioriteiten richten. De nationale parlementen zullen in de komende jaren ongetwijfeld hun stem over deze thema's laten horen.

2.4 Gezamenlijke parlementaire controle van Europol: de vooruitgang ten aanzien van praktische regelingen

De debatten over doeltreffende politieële en justitieële samenwerking, met inbegrip van de tijdige uitwisseling van informatie tussen de nationale overheden via Europol en Eurojust, bevestigden het belang en de urgentie van het afronden van de besprekingen inzake de praktische uitwerking van de parlementaire controle van Europol. In 2017 zijn er een aantal belangrijke stappen genomen met betrekking tot de totstandbrenging van de Gezamenlijke Parlementaire Controlegroep van Europol (GPC) in de vorm van de Conferentie van de voorzitters van de parlementen van de Europese Unie, en de oprichtingsvergadering van 9-10 oktober 2017 in Brussel. De GPC betreft een nieuw gezamenlijk orgaan bestaande uit het Europees Parlement en de nationale parlementen.

Na een uitgebreid raadplegingsproces met de nationale parlementen door de trojka van voorzitters, de voorzitters van de EU-parlementen en het Europees Parlement, werd de GPC tijdens de bijeenkomst van de Conferentie van de voorzitters van de parlementen van de Europese Unie van 24 april 2017 opgericht en kreeg hierbij de bevoegdheid de precieze organisatie en procedureregels zelf vast te stellen.

Voorafgaand aan de oprichtingsvergadering in oktober 2017 in het Europees Parlement te Brussel stelden de covoorzitters van de GPC (het EP en het Ests parlement) een reeks procedureregels op waarop schriftelijke amendementen konden worden ingediend. Een aantal nationale parlementen dienden vervolgens amendementen op deze procedureregels in, onder meer met betrekking tot de besluitvormingsprocedures van de GPC en de rol van de trojka van voorzitters en het secretariaat.

Aangezien Denemarken als gevolg van de uitslag van zijn referendum niet deelnam aan de vaststelling van de Europol-verordening, werd het Deens parlement uitgenodigd om als waarnemer deel te nemen aan de oprichtingsvergadering van de GPC. Voorafgaand aan de oprichtingsvergadering verzocht de commissie Europese aangelegenheden van het Deens Parlement de covoorzitters echter nogmaals om toestemming om als volwaardig lid tot de GPC te worden toegelaten.

Op zoek naar de juiste balans tussen de verschillende voorgelegde standpunten en om de vaststelling van de procedureregels te vergemakkelijken, besloten de covoorzitters de procedureregels te herzien overeenkomstig de tijdens de vergadering geuite meerderheidsstandpunten.

Ondanks het feit dat de meerderheid van de parlementen zich kon vinden in het voorgestelde compromis, werd er geen overeenstemming over de herziene tekst bereikt.

De vaststelling van de reglementen van orde werd opgeschort tot de volgende vergadering.²

---

² De vergadering vond plaats op 18 en 19 maart 2018 in Sofia, Bulgarije, en werd afgesloten met de vaststelling van de procedureregels.

2.5 De externe dimensie van migratie

Gedurende 2017 stond migratie centraal in het EU-beleid. De EU is geleidelijk aan bezig een veelomvattende en doeltreffende benadering te formuleren die zowel interne als externe maatregelen inhoudt. Het Europees Parlement herinnerde aan het beginsel van solidariteit en de eerlijke verdeling van verantwoordelijkheid ten aanzien van migratie, en wees er meermaals op dat het redden van mensenlevens altijd voorop moet staan. Op mondiaal niveau stelden de discussies over de nieuwe mondiale pacten inzake migratie en vluchtelingen de EU in de gelegenheid van gedachten te wisselen over een strategische langetermijnvisie inzake migratie.

In 2017 waren de interparlementaire besprekingen toegespitst op de externe dimensie van migratie. In verschillende fora vonden levendige gedachtewisselingen plaats tussen parlementsleden, deskundigen en leden van de nationale en EU-overheden.

Het Maltese voorzitterschap van de Raad van de EU maakte migratie tot een van zijn prioriteiten en als onderdeel van zijn parlementaire dimensie. Bij de 57e plenaire Cosac-vergadering werd een sessie gewijd aan het thema migratie, met de nadruk op de strijd tegen mensensmokkel en -handel en het uitstippelen van een humaan en efficiënt terugkeer- en overnamebeleid. Deze discussie was perfect getimed, aangezien in de verklaring van regeringsleiders in Malta van 3 februari 2017 werd verwezen naar de gedane inspanningen ten behoeve van de stabilisering van Libië en de capaciteitsopbouw voor het bestrijden van smokkel- en doorvoeractiviteiten.

In het 27e halfjaarlijkse Cosac-verslag werd vermeld dat de meerderheid van de nationale parlementen het EU-actieplan tegen migrantensmokkel (2015-2020) en de EU-strategie voor de uitroeiing van mensenhandel (2012-2016) heeft besproken.

In zijn thematoespraak benoemde George Vella, de Maltese minister van buitenlandse zaken, de volgende belangrijkste uitdagingen met betrekking tot migratie: het ontstaan van nieuwe routes, de toename van jonge, niet-begeleide migranten, en het veranderende bedrijfsmodel van mensensmokkelaars. Hij beschreef de samenwerking met derde landen, met name waar het het terugkeer- en overnamebeleid betreft, als strategische aanpak die dient te waarborgen dat migratie op een doeltreffendere en humanere manier verloopt. Daarnaast benadrukte hij dat het zaak is legale migratie te bevorderen.

In haar toespraak verdedigde Maite Pagazaurtundúa Ruiz, lid van de Commissie LIBE van het EP, het standpunt van het Europees Parlement met betrekking tot solidariteit en de eerbiediging van de fundamentele rechten, en onderstreepte dat Europa een geharmoniseerd migratiebeleid moet vaststellen op basis van de beginselen van ethisch gedrag, mensenrechten en menselijke waardigheid. Daarnaast benadrukte ze dat het van belang is legale migratiekanalen te bevorderen om zo de mensensmokkel effectief tegen te gaan.

Lucio Romano, vicevoorzitter van de commissie Europese aangelegenheden van de Italiaanse Senaat, presenteerde de resultaten van een bezoek van een Cosac-delegatie op initiatief van het Italiaanse parlement aan de hotspot in Pozzallo, Italië, op 5-6 mei 2017. Het bezoek, een primeur voor de Cosac, had tot doel de nationale parlementsleden bekender te maken met de uitdagingen in verband met migratie en de noodzaak van een pan-Europese aanpak op basis van waarden als solidariteit en mensenrechten. Aan het bezoek namen 28 parlementsleden uit 18 lidstaten deel. Daarnaast waren er verschillende leden van het EP, de voorzitters van vier regionale raden namens alle Italiaanse regio's, en elf Italiaanse parlementsleden.

Voortbouwend op de in Malta gehouden uitwisselingen nam het Estse voorzitterschap van de Cosac een sessie in de agenda van de 58e plenaire Cosac-vergadering op met de titel "De externe dimensie van migratie – voorkoming en bestrijding van irreguliere migratie".

Het resultaat van deze discussie en de bevindingen van het 28e halfjaarlijkse Cosac-verslag komen tot uiting in de bijdrage van de 58e Cosac-vergadering. In het hoofdstuk inzake migratie benadrukte de bijdrage van de Cosac het belang van: ontwikkelingshulp aan landen van doorreis en herkomst, versterking door de lidstaten van het EU-trustfonds voor Afrika en het nieuwe plan voor externe investeringen, en steun aan de EU-maatregelen ter bestrijding van de criminele activiteiten van smokkelaars en mensenhandelaren. Daarnaast werd benadrukt dat het van belang is een compromis te bereiken betreffende het gemeenschappelijk Europees asielstelsel, het EU-mechanisme inzake het terugkeerbeleid te versterken, en de volledige en niet-discriminerende tenuitvoerlegging van de EU-overnameovereenkomsten met derde landen te waarborgen. In de bijdrage wordt bovendien de aandacht gevestigd op het belang van legale mogelijkheden als alternatief voor irreguliere en gevaarlijke trajecten.

Ook tijdens de interparlementaire conferentie over het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid kwam de externe dimensie van migratie aan bod.

Tijdens de in Malta in het eerste semester van 2017 gehouden conferentie werd het Europese antwoord op de instabiliteit en bedreigingen in het zuidelijke Middellandse Zeegebied en het Midden-Oosten besproken. De sessie werd bijgewoond door de EU-coördinator voor terrorismebestrijding, de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor vluchtelingen en de uitvoerend secretaris van het Internationaal Instituut voor het Recht en de Rechtsstaat. Een van de workshops van de conferentie had de titel "EU's Migration Policy in 2017 and beyond".

Ook tijdens de interparlementaire conferentie inzake het GBVB/GVDB in Estland kwamen migratiegerelateerde vraagstukken aan bod tijdens een sessie met de titel "Stand van zaken buiten de EU-grenzen", ingeluid door de Estse minister van Buitenlandse Zaken, Sven Mikser. De resultaten van de besprekingen werden meegenomen in de specifieke onderdelen van de Maltese conclusies en de samenvatting van het Estse voorzitterschap die aan het eind van de conferenties werden aangenomen.

In februari 2017 organiseerde de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken in het kader van haar werkzaamheden inzake de hervorming van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel de interparlementaire commissievergadering "The third reform of the common European asylum system: up for the challenge". Deze vergadering bood leden van het Europees Parlement en de nationale parlementen, alsook deskundigen, de mogelijkheid tot vruchtbare uitwisseling van ideeën. In verschillende sessies en een aantal parallelle workshops werd aandacht besteed aan de eerlijke verdeling van asielzoekers, de begrippen veilige landen van herkomst en veilige derde landen, de administratieve samenwerking overeenkomstig de Dublinverordening en de bescherming van kinderen in het migratieproces.

2.6 Interparlementaire samenwerking inzake institutionele aangelegenheden

In 2017 hebben de EU-parlementen aanhoudend inspanningen geleverd voor het in kaart brengen van mogelijke verbeteringen op het gebied van de samenwerking inzake institutionele aangelegenheden, alsook op het gebied van politieke en wetgevende domeinen. De interparlementaire samenwerking inzake het jaarlijkse werkprogramma van de Europese Commissie en de transparantie van het besluitvormingsproces stond hoog op de agenda.

Voortbouwend op de resultaten van de in eerdere jaren gehouden uitwisselingen hebben die besprekingen een aantal concrete samenwerkingsinitiatieven opgeleverd.

2.6.1 Interparlementaire samenwerking inzake het werkprogramma van de Europese Commissie

Overeenkomstig het voorstel in de bijdrage van de 55e Cosac-vergadering legde het Maltese Cosac-voorzitterschap de Commissie in april 2017 een gecombineerde lijst met prioriteiten voor op basis van de input van nationale parlementen.

Een van de sessies van de vergadering van de Cosac-voorzitters onder het Maltese voorzitterschap was gewijd aan de interparlementaire samenwerking inzake het werkprogramma 2017 van de Europese Commissie. Deze sessie bood bepaalde inzichten vanuit zowel het oogpunt van het Europees Parlement als van de nationale parlementen.

In zijn toespraak presenteerde Bastiaan Van Apeldoorn, vicevoorzitter van de commissie Europese aangelegenheden van de Nederlandse Eerste Kamer, de in de Eerste Kamer gehanteerde procedure voor het vaststellen van prioriteiten en de mogelijkheden voor interparlementaire samenwerking inzake het werkprogramma van de Europese Commissie. Van Apeldoorn stelde dat het selecteren van prioritair voorstellen met betrekking tot toezicht onder meer had geleid tot een verhoogde doeltreffendheid van de werkzaamheden van de commissies, meer aandacht voor voorstellen in een vroeg stadium van het wetgevingsproces, de automatische opneming van de prioriteiten in de agenda van de commissies, met als gevolg tijdbesparing, die van cruciaal belang is in het geval van subsidiariteitscontroles, en de gelegenheid voor belanghebbenden om in een vroeg stadium hun input te geven. De nationale parlementen werden uitgenodigd om samen een bijdrage te leveren ten behoeve van de afstemming van het werkprogramma van de Europese Commissie om zo de democratische legitimiteit van de EU te verhogen.

Danuta Hübner, voorzitter van de Commissie constitutionele zaken van het Europees Parlement en covoorzitter van de EP-delegatie in de Cosac, zette het standpunt van het EP uiteen en erkende het belang van het interinstitutioneel kader voor de gezamenlijke werkzaamheden inzake de prioriteiten van de EU, alsook de hoognodige betrokkenheid van de nationale parlementen. Zij stelde dat het werkprogramma van de Europese Commissie moet worden gezien in het kader van het meerjarenprogramma en periodiek moet worden gecontroleerd vanaf de voorbereidingsfase tot de uitvoeringsfase. De goede interinstitutionele samenwerking die van start ging met de invoering van het Interinstitutioneel Akkoord over betere wetgeving van 2016, en de gezamenlijke verklaring over de wetgevingsprioriteiten van de EU, zouden het startsein kunnen zijn voor toekomstige besprekingen over de prioriteiten van de EU. Voorzitter Hübner riep de nationale parlementen op te bekijken hoe zij invloed zouden kunnen uitoefenen op het werkprogramma van de Europese Commissie en onderstreepte hierbij het unieke vermogen van deze parlementen om zowel hun respectieve regeringen als de Europese Commissie te beïnvloeden. Tijdens haar toespraak had zij de gelegenheid de bereidheid van het Europees

Parlement te herhalen om de politieke boodschappen van de nationale parlementen op Europees niveau uit te dragen.

2.6.2 Interparlementaire samenwerking inzake de transparantie van het EU-besluitvormingsproces

Centraal op de agenda van de 58e Cosac-vergadering stonden de praktische samenwerking tussen de nationale parlementen en het Europees Parlement, evenals de onderlinge samenwerking van de nationale parlementen. In de sessie "De Europese Unie dichterbij de burger brengen" werd uitgebreid stilgestaan bij de toegang tot informatie als eerste voorwaarde om burgers in staat te stellen hun rechten tot deelname aan het democratisch proces uit te oefenen. Pieter Omtzigt, lid van het Nederlands parlement, gaf een enthousiast ontvangen toespraak over de noodzaak de transparantie van het politieke besluitvormingsproces van de EU te vergroten. Hier zouden niet alleen de burgers profijt van hebben, maar ook hun vertegenwoordigers die op deze wijze hun toezichhoudende rol beter kunnen vervullen.

Omtzigt stelde dat de Raad van de EU de EU-voorschriften inzake transparantie schendt door de leden van de nationale parlementen onvoldoende toegang te geven tot documenten en stemverslagen. Uit de onderhandelingen over de EU-begroting, de brexit, de beslissingen betreffende de Europese Faciliteit voor financiële stabiliteit en het Europees stabiliteitsmechanisme, bleek volgens Omtzigt dat het besluitvormingsproces van de lidstaten ondoorzichtig was, een gegeven dat de mogelijkheden voor toezicht in de weg staat. De delegaties van het Nederlandse parlement overhandigden de Cosac-deelnemers een standpuntnota over EU-transparantie waarin maatregelen werden voorgesteld die het wetgevingsproces van de EU mogelijk toegankelijker kunnen maken. Naar aanleiding van dit Nederlandse initiatief ondertekenden 26 parlementen/kamers een gezamenlijke brief betreffende de transparantie van het politieke besluitvormingsproces in de EU, inclusief aanbevelingen voor de EU-instellingen.

Dit initiatief geeft de zorgen weer die in maart 2017 hadden geleid tot een onderzoek door de Europese Ombudsman waarbij de Raad een aantal vragen werd gesteld, er een openbare raadpleging werd georganiseerd en een aantal dossiers van de Raad werd gecontroleerd, uiteindelijk uitmondend in aanbevelingen gericht op het verbeteren van de transparantie van het wetgevingsproces van de Raad.

In de conclusies van de in 2017 in Bratislava gehouden Conferentie van de voorzitters van de parlementen van de Europese Unie spraken de voorzitters opnieuw hun verbintenis uit aan het waarborgen van het open karakter van het parlementaire stelsel en de transparantie van het wetgevingsproces, alsook de erkenning dat parlementaire informatie publiek eigendom betreft.

2.6.3 De tenuitvoerlegging van de Verdragsbepalingen betreffende nationale parlementen

De nationale parlementen kunnen dankzij de interparlementaire samenwerking beter toezicht houden op de nationale overheden. Deze samenwerking blijkt een belangrijk middel te zijn om de nationale parlementen beter te betrekken bij en meer inspraak te geven in het EU-besluitvormingsproces. De positieve betrokkenheid van de nationale parlementen bij EU-aangelegenheden wordt door het Europees Parlement dan ook van harte toegejuicht. Hun voornaamste rol is de nationale overheden zo nodig ter verantwoording te roepen en toezicht te houden op hun nationaal beleid in de Raad van de EU. De nationale parlementen kunnen bovendien een platform bieden voor een daadwerkelijk openbaar en transparant nationaal debat over het EU-beleid van hun land en via dit platform met hun burgers communiceren.

Bijna tien jaar na de ondertekening van het Verdrag van Lissabon vond de Commissie constitutionele zaken van het Europees Parlement het hoog tijd om een initiatiefverslag op te stellen met de titel "De tenuitvoerlegging van de Verdragsbepalingen betreffende nationale parlementen" (rapporteur Paulo Rangel).

Met dit verslag wordt beoogd een analyse te geven van het gebruik van de huidige mechanismen voor deelname van de nationale parlementen aan het Europese politieke proces. In het verslag worden mogelijke verbeteringen van deze mechanismen verkend om de afstand tussen de nationale parlementen en het EU-project te verkleinen. Daarnaast wordt in het verslag het politieke gestructureerde debat tussen de Europese Commissie en de nationale parlementen geëvalueerd.

Na een reeks workshops, onderzoeken, bijdragen van nationale parlementen, missies en een interparlementaire commissievergadering met deelname van de nationale parlementen in april, alsook een stemming in de Commissie AFCO, werd de resolutie tijdens de plenaire zitting van het EP in april 2018 goedgekeurd.

3. Institutionele parlementaire organen

3.1 Conferentie van commissies voor Europese aangelegenheden (Cosac)

Cosac, de Conferentie van commissies voor Europese aangelegenheden, is in november 1989 in Parijs opgericht. Het unieke karakter van deze conferentie ligt in het feit dat dit het enige interparlementaire forum is dat in de Verdragen is opgenomen (Protocol nr. 1 inzake de rol van de nationale parlementen in de Europese Unie). Het nationale parlement van de lidstaat die het roulerend voorzitterschap van de Raad bekleedt, speelt een leidende rol bij het bepalen van de richting en de werkzaamheden van de Cosac. Het wordt ondersteund door een trojka van voorzitters, waarvan het Europees Parlement permanent deel uitmaakt. Het voorzitterschap kan bovendien vertrouwen op de organisatorische steun van een klein secretariaat dat wordt georganiseerd door het Europees Parlement en geleid door een gedetacheerde ambtenaar van een nationaal parlement ("permanent lid"). Zie www.cosac.eu

Waar het de voorzitterschappen betreft, was 2017 een speciaal jaar voor de Cosac. In het eerste semester van het jaar werd het Maltese Cosac-voorzitterschap getroffen door de beslissing van de regering om vervroegde verkiezingen te houden als gevolg waarvan het parlement werd ontbonden. Ook de beslissing van de Britse regering om na de uitslag van het referendum in juni 2016 artikel 50 VEU in gang te zetten, was rechtstreeks van invloed op de werkzaamheden van de Cosac. Het Verenigd Koninkrijk besloot van het voorzitterschap van de Raad in het tweede semester van 2017 af te zien, terwijl Estland in afwachting was van zijn eigen voorzitterschap.

Ondanks de praktische gevolgen van bovenstaande omstandigheden op de organisatie van de werkzaamheden van het parlementair orgaan zijn alle vergaderingen volgens schema verlopen en hebben de debatten met een hoge mate van intensiteit en betrokkenheid plaatsgevonden.

De door de voorzitterschappen gekozen thema's liepen uiteen van de blauwe economie tot de digitale eengemaakte markt en de Veiligheidsunie. De drie belangrijkste aandachtsgebieden waren echter: de brexit, de toekomst van de EU, en het veelzijdige vraagstuk van het migratie- en asielbeleid.

De nationale parlementen maakten duidelijk kenbaar dat ze goed op de hoogte willen worden gehouden van de status van de onderhandelingen inzake de brexit. In dit opzicht leverde ook de EP-delegatie een bijdrage aan de continue stroom van informatie. De EP-covoorzitters, Mairead McGuinness, eerste vicevoorzitter van het Europees Parlement, en Danuta Hübner, voorzitter van de Commissie constitutionele zaken van het Europees Parlement, gaven een uitgebreide toelichting op het standpunt van het Europees Parlement over de beslissing van het Verenigd Koninkrijk om de Europese Unie te verlaten, alsook op de fundamentele criteria die van toepassing zijn op de uitvoering van de onderhandelingen. Aandacht werd besteed aan het teleurstellende resultaat van het referendum van juni 2016 en de daaruit voortvloeiende kosten voor beide partijen. In hun betogen over dit onderwerp benadrukten de covoorzitters de essentiële doelstellingen en benchmarks: de bescherming van de fundamentele waarden en vrijheden van de EU, het waarborgen van de rechten van EU-burgers die in het Verenigd Koninkrijk wonen en van Britse burgers die in de EU wonen, en tot slot de verplichting er alles aan te doen om het vredesproces in Noord-Ierland niet te verstoren. De nationale parlementen kregen ook de gelegenheid om van gedachten te wisselen met Michel Barnier, de brexit-hoofdonderhandelaar namens de EU, die alle plenaire Cosac-vergaderingen heeft bijgewoond sinds het Britse referendum in juni 2016.

De toekomst van de EU nam tijdens de debatten ook een aanzienlijke hoeveelheid tijd in beslag. Voor het eerst werd de noodzaak om de EU-burgers dichter bij de instellingen van de Unie en hun activiteiten te brengen, benaderd vanuit het beginsel van gemeenschappelijke verantwoordelijkheid. Dit is in hoge mate te danken aan de niet-aflatende inzet van Mairead McGuinness, eerste vicevoorzitter van het Europees Parlement, ten aanzien van de nationale parlementen. De sfeer van hernieuwd vertrouwen maakte een aanzienlijke verdieping van de uitwisselingen mogelijk. In dit kader vond het belangrijkste debat plaats tijdens de 58e plenaire Cosac-vergadering in Tallinn, waar de president van Estland, Kersti Kaljulaid, Michel Barnier en Danuta Hübner de opmerkelijke resultaten van het Europese project onder de aandacht brachten, evenals de tekortkomingen van het project en de redenen waarom het niet mogelijk was gebleken adequaat op bepaalde vraagstukken in te spelen, waarbij zij onderstreepten dat het veel eenvoudiger is mondiale problemen op te lossen wanneer de partijen de krachten bundelen.

Waar het migratie betreft, bleek de positievere sfeer echter niet tot een belangrijke bijdrage aan mogelijke oplossingen te leiden. De toon van het debat was weliswaar een stuk milder dan in de voorgaande twee jaren, maar ook nu waren er weinig tekenen dat een gemeenschappelijke langetermijnoplossing binnen handbereik zou zijn. De realistische aanpak, die door het Europees Parlement soms als minimalistisch wordt bestempeld, kan een verklaring zijn voor de door de voorzitterschappen gekozen standpunten: de externe dimensie van migratie en het thema veiligheid.

Dat gezegd hebbende, leidde de betere sfeer wel tot rijkere en concretere discussies, als gevolg waarvan de Cosac tot waardevoller gemeenschappelijk forum van alle EU-parlementen is uitgegroeid.

De 57e Cosac-vergadering in Valletta stelde wegens het ontbreken van een politiek mandaat voor de delegatie van het voorzitterschap geen politieke bijdrage vast.

Sommige kwesties die tijdens de Cosac-debatten in Valletta aan bod kwamen, zijn vervolgens onder het Estse voorzitterschap in de bijdrage van de 58e Cosac-vergadering met brede consensus en bij acclamatie door de delegatie aangenomen.

3.2 De jaarlijkse en informele Conferenties van de voorzitters van de parlementen van de Europese Unie

De jaarlijkse Conferentie van de voorzitters van de parlementen van de Europese Unie is gebaseerd op de richtsnoeren van Stockholm die in 2010 werden aangenomen. Zij voorzien in één jaarlijkse vergadering die wordt georganiseerd door de lidstaat die het voorzitterschap bekleedt in het tweede semester van een bepaald jaar en die plaatsvindt tijdens het voorzitterschap in het voorjaar van het volgende jaar. De Conferentie neemt niet-bindende conclusies van het voorzitterschap aan. Het is ook haar taak om toe te zien op de coördinatie van interparlementaire EU-activiteiten. Er kunnen buitengewone vergaderingen van de Conferentie van de voorzitters van de parlementen van de Europese Unie worden bijeengeroepen, maar in 2017 werd dit vervangen door een informele top van de voorzitters. Zie www.ipex.eu

De jaarlijkse Conferentie van de voorzitters van de parlementen van de Europese Unie vond van 23 tot 24 april 2017 plaats in Bratislava. De conferentie werd voorgezeten door Andrej Danko, voorzitter van de Nationale Raad van de Slowaakse Republiek.

De conferentie bestond uit twee afzonderlijke sessies: een sessie over de toekomst van de EU als wereldspeler en de rol van de nationale parlementen; en een sessie over de uitwisseling van beste praktijken om de parlementaire agenda dichter bij de burger te brengen. Het belangrijkste resultaat van deze conferentie was echter het akkoord over de bepalingen voor de oprichting van de nieuwe Gezamenlijke Parlementaire Controlegroep voor Europol, een thema dat geen afzonderlijk agendapunt van de conferentie uitmaakte. De beslissing inzake de gezamenlijke Europol-controlegroep werd als bijlage bij de conclusies gevoegd en met consensus aangenomen, zonder dat hier een debat in de plenaire zitting aan hoefde te worden gewijd.

Waar het de toekomst van de EU betreft, benadrukten de voorzitters gezien het veranderende internationale geopolitieke landschap het belang van een sterkere EU op het wereldtoneel, hetgeen evenwichtige betrekkingen vereist op basis van internationale regels en normen, evenals gemeenschappelijke inspanningen en een betere samenwerking met mondiale partners en de Europese nabuurschap ter bestrijding van wereldwijde bedreigingen en uitdagingen. De voorzitters onderkenden dat dit enkel en alleen mogelijk is als de EU de handen ineenslaat. De voorzitters namen in dat verband kennis van de inspanningen van bepaalde lidstaten gericht op het realiseren van nauwere samenwerking op het gebied van defensie, een thema dat op de agenda zal staan van de Conferentie van de voorzitters van de parlementen van de Europese Unie 2018.

Wat betreft het dichter bij de burger brengen van de parlementaire agenda, constateerden de voorzitters dat de betrokkenheid van en deelname door burgers aan het politieke leven een hoeksteen van de democratie vormt, en dat er voor de nationale parlementen en het Europees Parlement een cruciale rol is weggelegd bij het dichten van de kloof tussen de burgers en de beleidsvormingsprocessen. De voorzitters stelden dat er op alle institutionele niveaus, op zowel nationaal als Europees niveau, veel meer moet worden gedaan om de afstand tussen Europa en de burgers te verkleinen op een voor de burgers begrijpelijke en aansprekende manier, met de nadruk op gemeenschappelijke geschiedenis en gedeelde waarden. De voorzitters constateerden dat het versterken van de sociale dimensie van nationaal en Europees beleid hiertoe een zeer belangrijke bijdrage zou kunnen leveren.

Buitengewone vergadering van de Conferentie van de voorzitters van de parlementen van de Europese Unie ter gelegenheid van het 60-jarig jubileum van de Verdragen van Rome

Tegen de achtergrond van de brexit en verschillende crises waar de EU in 2016 mee te kampen had, belegden de voorzitters van de EU-parlementen als teken van eenheid een buitengewone conferentie ter gelegenheid van de viering van de ondertekening van de Verdragen van Rome zestig jaar geleden. De buitengewone conferentie vond plaats in de Italiaanse Kamers onder verantwoordelijkheid van Laura Boldrini, voorzitter van de Italiaanse Kamer van Afgevaardigden, en Pietro Grasso, voorzitter van de Italiaanse Senaat.

Het Europees Parlement werd vertegenwoordigd door de nieuw verkozen voorzitter, Antonio Tajani, die tevens een hoofdspreker was. Tajani onderstreepte dat de hervorming van de Europese Unie centraal moet komen te staan om de Unie te verbeteren, democratischer te maken, en de verwachtingen van onze burgers waar te kunnen maken.

Bij deze plechtige gelegenheid kwam ook een aantal andere sprekers aan het woord, zoals Romano Prodi, voormalig voorzitter van de Europese Commissie; Donald Tusk, voorzitter van de Europese Raad; Frans Timmermans, eerste vicevoorzitter van de Europese Commissie; Giorgio Napolitano, voormalig president van de Italiaanse Republiek; Mario Monti, voormalig Eurocommissaris en voormalig voorzitter van de Raad van Ministers; en Paolo Gentiloni, voorzitter van de Italiaanse Raad van Ministers.

4. Interparlementaire dialoog

4.1 Europese Parlementaire Week en de interparlementaire conferentie over stabiliteit, economische coördinatie en bestuur in de Europese Unie (IPC SECG)

Artikel 13 van het zogenoemde begrotingspact voorziet in de totstandbrenging van een interparlementaire conferentie om het begrotingsbeleid en andere kwesties te bespreken die onder de overeenkomst vallen. De Conferentie van de voorzitters van de EU-parlementen nam de procedureregels van de interparlementaire conferentie over stabiliteit, economische coördinatie en bestuur in de Europese Unie (IPC SECG) in 2015 aan. De conferentie bestaat uit alle nationale parlementen en het Europees Parlement. De leden kunnen de grootte en de samenstelling van hun delegaties vrij kiezen. Zie www.ipex.eu

De Europese Parlementaire Week (EPW) en de interparlementaire conferentie over stabiliteit, economische coördinatie en bestuur in de Europese Unie hebben een vaste plek veroverd op de agenda van de interparlementaire samenwerking en fungeren als doeltreffend forum voor interparlementaire debatten over deze steeds belangrijker wordende beleidsterreinen.

De in 2017 gehouden Europese Parlementaire Week vond van 30 januari tot 1 februari 2017 plaats in het Europees Parlement in Brussel. Vergelijkbaar met de voorgaande jaren vonden er in het kader van de Europese Parlementaire Week 2017 twee evenementen plaats:

- De door het Europees Parlement georganiseerde Conferentie over het Europees semester. Deze conferentie bood de mogelijkheid om informatie uit te wisselen over optimale werkwijzen bij de implementatie van de semestercycli, en een nauwere samenwerking tot stand te brengen ten behoeve van de controle op het handelen van de uitvoerende macht op nationaal en Europees niveau in het kader van de semestercyclus.

- De interparlementaire conferentie over stabiliteit, economische coördinatie en bestuur in de Europese Unie georganiseerd door en onder het covoorzitterschap van het Huis van Afgevaardigden van Malta en het Europees Parlement. De conferentie biedt een platform voor vruchtbare debatten en de uitwisseling van beste praktijken inzake de tenuitvoerlegging van de Verdragsbepalingen betreffende de samenwerking tussen de nationale parlementen en het Europees Parlement. De Conferentie draagt bovendien bij aan de democratische verantwoording op het gebied van de economische governance en het begrotingsbeleid in de EU, met name in de Economische en Monetaire Unie (EMU), rekening houdend met de sociale dimensie en zonder afbreuk te doen aan de bevoegdheden van de EU-parlementen.

De EPW werd bijgewoond door meer dan honderd leden van de nationale parlementen uit de hele Europese Unie en leden van het Europees Parlement, die samen in debat gingen over economische, begrotingsgerelateerde en maatschappelijke vraagstukken.

In het kader van het Estse voorzitterschap van de Raad van de EU organiseerde het Estse parlement van 29 tot 31 oktober 2017 in Tallinn de interparlementaire conferentie over stabiliteit, economische coördinatie en bestuur in de Europese Unie. De IPC was toegespitst op gedachtewisselingen over de volgende vier onderwerpen: de toekomst van de EMU, de maatregelen gericht op het stimuleren van de economie en financiële steun, de budgettaire uitdagingen waar de Europese Unie mee te kampen heeft, en het onderwerp omtrent doeltreffende belastinginning. Eiki Nestor, voorzitter van het Estse parlement, en Remo Holsmer, plaatsvervangend voorzitter van de commissie voor Financiën van het Estse parlement, ontvingen tijdens de driedaagse conferentie 172 parlementsleden uit 26 lidstaten, het Europees Parlement, de Europese Commissie, Noorwegen en Montenegro.

4.2 Interparlementaire samenwerking op het gebied van buitenlands en veiligheidsbeleid (IPC GBVB/GVDB)

De interparlementaire conferentie voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid (IPC GBVB/GVDB) is opgezet naar aanleiding van een besluit uit 2012 van de Conferentie van de voorzitters van de EU-parlementen en is het interparlementaire forum voor het bespreken van het buitenlands, veiligheids- en defensiebeleid van de EU. De conferentie vindt twee keer per jaar plaats en wordt, in nauwe samenwerking met het Europees Parlement, georganiseerd door het parlement van de EU-lidstaat die het roulerend voorzitterschap van de Raad bekleedt. De conferentie wordt regelmatig bijgewoond door parlementsleden vanuit de hele EU. De Commissie buitenlandse zaken van het Europees Parlement nodigt daarnaast geregeld nationale parlementen uit voor haar vergaderingen in Brussel als aanvulling op de interparlementaire dialoog over dit cruciale beleidsgebied. Zie www.ipex.eu

In 2017 vonden de 10e en 11e interparlementaire conferenties voor het GBVB/GVDB plaats in Malta (26-28 april) en Tallinn (2-4 september). De delegaties van het Europees Parlement voor deze twee conferenties bestonden uit leden van de Commissie buitenlandse zaken en de Subcommissie veiligheid en defensie, en werden voorgezeten door David McAllister, voorzitter van de Commissie buitenlandse zaken.

De debatten tijdens de in het kader van het Maltese voorzitterschap van de Raad van de EU georganiseerde interparlementaire conferentie over het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en het gemeenschappelijk veiligheids- en defensiebeleid waren toegespitst op: de oostelijke dimensie van het Europees nabuurschapsbeleid, en het Europese antwoord op de

instabiliteit en bedreigingen in het zuidelijke Middellandse Zeegebied en het Midden-Oosten. Er werden aparte workshops gehouden over het EU-migratiebeleid in 2017 en nadien; de bestrijding van propaganda en de informatieoorlog; het Europees defensieactieplan en de EU-NAVO betrekkingen. De conferentie nam een aantal veelomvattende conclusies aan met concrete aanbevelingen over al deze onderwerpen.

Tijdens de tweede helft van 2017 besloot de conferentie op initiatief van het Estse parlement de volgende onderwerpen te bespreken en hierover van gedachten te wisselen: Europa in de globale context; versterking van de eenheid van het Westen en de Trans-Atlantische relaties; de prioriteiten van de Europese Unie op het gebied van het GBVB/GVDB; de stand van zaken over de situatie buiten de grenzen van de Europese Unie; het pad naar de versterking van de Europese defensie en de praktische aspecten van de hybride wereld, met inbegrip van het cyberdomein en strategische communicatie. Tijdens de conferentie vond een aantal seminars plaats waarin de grenzen van de Europese Unie aan bod kwamen, met speciale aandacht voor de Westelijke Balkan, het Oostelijk Partnerschap en Rusland.

In hun gezamenlijke verklaring bevestigden de covoorzitters dat de halfjaarlijkse conferentie nationale en Europese parlementsleden in staat stelt hun politieke standpunten inzake veiligheids- en defensievraagstukken op elkaar af te stemmen, met als doel de doeltreffendheid van de beleidsvorming op nationaal en EU-niveau te verhogen teneinde deze mondiale uitdagingen het hoofd te kunnen bieden.

4.3 Interparlementaire commissievergaderingen (ICM's) en andere interparlementaire vergaderingen

Naast de twee gewone interparlementaire conferenties organiseren de commissies van het Europees Parlement jaarlijks tot wel twintig interparlementaire commissievergaderingen (ICM's) waarbij de betreffende commissies van de nationale parlementen worden uitgenodigd om deel te nemen aan gerichte debatten. Andere soorten interparlementaire vergaderingen worden eerder op ad-hocbasis georganiseerd en vaak door het parlement van het voorzitterschap.

In de afgelopen jaren zijn de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de nationale parlementen in hoge mate geïntensiveerd. De ICM-debatten bieden parlementsleden een platform om specifieker en gericht van gedachten te wisselen over belangrijke wetgevings- en politieke vraagstukken van gemeenschappelijk belang. De ICM's zijn inmiddels een dynamisch onderdeel van de interparlementaire samenwerking en staan ieder jaar op de agenda van de commissies van het Europees Parlement. De aanhoudend hoge opkomst en betrokkenheid van de nationale parlementen bracht op EP-niveau de discussie op gang over de manier waarop het best kan worden gewaarborgd dat de vergaderingen wederzijds voordeel bieden en geschikt zijn voor het beoogde doel.

In 2017 werden er vijftien interparlementaire commissievergaderingen georganiseerd, waarvan het merendeel in traditionele vorm, maar ook een aantal in de vorm van gedachtewisselingen. De vergaderingen werden in Brussel georganiseerd op initiatief van een of meerdere commissies van het Europees Parlement en met de steun van het directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen. Het uitzonderlijk hoge aantal vergaderingen en de uiteindelijk gekozen thema's waren het resultaat van een complexe afweging tussen de wetgevende en politieke prioriteiten van de EU-parlementen en de prioriteiten die waren ingegeven door internationale ontwikkelingen. In 2017 ontmoetten 450 leden van de nationale parlementen en 400 leden van

het Europees Parlement elkaar op vergaderingen die waren georganiseerd door negen verschillende parlementaire commissies. Er waren drie commissies die meer dan één evenement organiseerden waar nationale parlementen bij waren betrokken: de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE) organiseerde drie van deze evenementen, terwijl de Commissie constitutionele zaken (AFCO) en de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid (FEMM) ieder twee ICM's organiseerden.

Het Europees Parlement zag erop toe dat een aantal vergaderingen regelmatig terugkeren op de kalender voor interparlementaire activiteiten. Het gaat hierbij om: de Europese Parlementaire Week (zie hoofdstuk 4.1), een jaarlijkse gedachtewisseling over de cyclus van het Europees semester, de halfjaarlijkse bijeenkomsten van de Commissie buitenlandse zaken binnen de interparlementaire conferentie inzake het GBVB/GVDB (zie hoofdstuk 4.2), en de bijeenkomsten van de Commissie rechten van de vrouw en gendergelijkheid van het Europees Parlement ter gelegenheid van de Internationale Vrouwendag op 8 maart.

In 2017 organiseerde de Commissie FEMM ter gelegenheid van de Internationale dag voor de uitbanning van geweld tegen vrouwen, naast de interparlementaire commissievergadering over de economische empowerment van vrouwen, ook een ICM met de titel "Het Verdrag van Istanbul: het bestrijden van geweld tegen vrouwen op nationaal en Europees gebied".

Gedurende 2017 hebben de commissies van het Europees Parlement actieve en belangrijke bijdragen geleverd aan de lopende discussie over de toekomst van Europa door het doen van concrete voorstellen gericht op de hervorming van het beleid en de instellingen van het EP. Waar mogelijk nodigden de commissies nationale parlementen uit om deze onderwerpen tijdens de ICM's te bespreken.

De Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken organiseerde een ICM over de derde hervorming van het gemeenschappelijk Europees asielstelsel, alsook een interparlementaire commissievergadering over de invoering van een EU-mechanisme voor democratie, de rechtsstaat en de grondrechten. Daarnaast organiseerde LIBE een gedachtewisseling met de nationale parlementen en het maatschappelijk middenveld over de "Brede beoordeling van het veiligheidsbeleid van de EU".

De Commissie constitutionele zaken nodigde de nationale parlementen uit voor de ICM met de titel "De toekomst van Europa: vooruitzichten inzake de voorstellen van het Europees Parlement en het witboek van de Commissie". Als voorbereiding op haar verslag "De tenuitvoerlegging van de Verdragsbepalingen betreffende nationale parlementen" organiseerde de AFCO een speciale ICM waarin parlementsleden en deskundigen de rapporteur en de commissie hun kijk op dit thema gaven.

De Commissie regionale ontwikkeling richtte zich specifiek op de toekomst van het cohesiebeleid na 2020. Vooruitlopend op het Bulgaarse voorzitterschap besprak de Commissie buitenlandse zaken (AFET) van het EP de standpunten ten aanzien van de EU-integratie en het toetredingsproces van de Westelijke Balkan, thema's die als belangrijke prioriteiten van dit voorzitterschap waren aangekondigd. De nationale parlementen namen in de door de Commissie ontwikkelingssamenwerking georganiseerde ICM over "De tenuitvoerlegging van de Europese consensus inzake ontwikkeling en de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling" deel aan het debat over de rol van de EU op het wereldtoneel.

Een hoogtepunt in 2017 betrof de door LIBE en het Estse voorzitterschap georganiseerde oprichtingsvergadering van de Gezamenlijke Parlementaire Controlegroep Europol. Dit was het resultaat van een moeizaam proces van raadpleging en onderhandelingen (zie hoofdstuk 2.3).

Een recente ontwikkeling in de interparlementaire samenwerking betrof de uitnodiging aan de nationale parlementen voor deelname aan de conferenties op hoog niveau op initiatief en onder de auspiciën van de voorzitter van het Europees Parlement. De eerste conferentie op hoog niveau ging over migratiebeheer en vond plaats op 21 juni 2017. Dit werd gevolgd door vergelijkbare evenementen waarbij de volgende thema's centraal stonden: toerisme (27 september 2017), de financiering van schone energie (7 november 2017) en een hernieuwd partnerschap met Afrika (22 november 2017). De conferenties op hoog niveau werden bijgewoond door leden van nationale parlementen en het Europees Parlement, evenals diverse belanghebbenden. Dit nieuwe formaat bood ruimte aan een brede reeks verschillende inzichten met betrekking tot deze thema's, die stuk voor stuk bijdroegen aan beter gefundeerde parlementaire debatten.

Bijlage II bevat een lijst van alle interparlementaire vergaderingen die in 2017 door de commissies van het Europees Parlement zijn georganiseerd, alsook uitvoerige statistische gegevens.

4.4 Bilaterale bezoeken van nationale parlementen aan het Europees Parlement

De bilaterale bezoeken zijn een voortdurend evoluerend instrument en formaat voor interparlementaire dialoog. Het zijn bezoeken van individuele nationale parlementen aan het Europees Parlement, die vaak worden gecombineerd met bezoeken aan de andere EU-instellingen. Dit formaat biedt een zeer gericht, op maat gemaakt, flexibel, kostenefficiënt en tijdbesparend kader voor besprekingen over speciale aandachtspunten met betrekking tot één nationaal parlement in het bijzonder.

Het doel van de bilaterale bezoeken is de betrekkingen tussen de parlementen te stimuleren en te verstevigen op zowel politiek als administratief niveau. Het aantal bezoeken neemt toe en de verwachting is dat deze stijging zal aanhouden.

In 2017 werd een recordaantal van 85 bilaterale bezoeken georganiseerd. Het hoogste aantal aanvragen voor bezoeken was afkomstig van het Hoger- en Lagerhuis van het Britse parlement, de Franse Nationale Vergadering en het Noorse parlement. De bezoeken van het Britse parlement draaiden uiteraard om het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de EU. De Franse bezoeken stonden voornamelijk in het teken van het ingrijpende Franse proces van parlementaire hervorming. De Noorse belangstelling was deels gebaseerd op de brexit, aangezien "het Noorse model" in 2017 nog als plausibele optie werd gezien voor de toekomst van de betrekkingen tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk. Zoals al eerder vermeld in het hoofdstuk over de toekomst van de EU, stonden het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de EU en het verkleinen van de afstand tussen de burgers en de EU bij deze besprekingen hoog op de agenda.

In het kader van het Programma ter ondersteuning van het parlement van het voorzitterschap worden er specifieke bezoeken voor parlementsleden en deskundigen georganiseerd voor de parlementen van landen die voor het eerst het EU-voorzitterschap bekleeden (zie hoofdstuk 6.3). Het EP organiseert van tijd tot tijd op verzoek bezoeken door parlementaire werknemers van kamers die zijn verwickeld in de aanpassing of modernisering van hun organisatie, en zijn geïnteresseerd in de werking van het EP.

Bijlage III bevat een gedetailleerde lijst van alle bezoeken, inclusief videoconferenties, van nationale parlementen aan het Europees Parlement die in 2017 met steun van het directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen zijn georganiseerd.

5. Het "mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing" en "informele politieke dialoog" – Protocol nr. 1 en Protocol nr. 2 bij het Verdrag van Lissabon

Protocol nr. 2 bij het VWEU legt een evaluatiemechanisme vast, het zogenoemde "mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing", voor de nationale parlementen. Via dit mechanisme kunnen de nationale parlementen ontwerpen van wetgevingshandelingen van de Europese Unie evalueren, en indien ze een schending van het subsidiariteitsbeginsel opmerken, binnen acht weken na toezending een "met redenen omkleed advies" verzenden naar het orgaan van afgifte. Het Protocol voorziet in een procedure voor een evaluatie en zelfs een verplichte evaluatie (respectievelijk bekend als de "gele kaart" en de "oranje kaart"), mocht het aantal met redenen omklede adviezen specifieke drempels overschrijden. Deze formele rol voor de nationale parlementen heeft een hogere mate van samenwerking met het Europees Parlement tot gevolg gehad, evenals een beoordeling en aanpassing van het Reglement van het Europees Parlement en de administratieve structuren met als doel de interparlementaire betrekkingen verder te verbeteren.

Zie www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/connect/welcome.html

5.1 Mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing

Met betrekking tot het mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing worden opmerkingen in de volgende categorieën in aanmerking genomen³:

1. een "met redenen omkleed advies", indien ontvangen voordat de deadline van acht weken, waarnaar wordt verwezen in artikel 6 van Protocol nr. 2 bij het Verdrag van Lissabon⁴, is verstreken, en melding wordt gemaakt van niet-naleving van het subsidiariteitsbeginsel;
2. "bijdragen", indien de opmerkingen niet aan bovengenoemde criteria voldoen.
Binnen het Europees Parlement is de Commissie juridische zaken (JURI) verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van het subsidiariteitsbeginsel⁵.

In 2017 ontving het Europees Parlement 421 officiële opmerkingen van de nationale parlementen in het kader van Protocol nr. 2 betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid. 49 van deze opmerkingen betroffen met redenen omklede adviezen, en 372 waren bijdragen (opmerkingen waarin de naleving van het subsidiariteitsbeginsel niet aan bod kwam).

Sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon (1 december 2009) zijn er vanuit de nationale parlementen 2 799 opmerkingen ontvangen. Slechts 429 (15 %) daarvan waren met redenen omklede adviezen op grond van een vermeende inbreuk op het subsidiariteitsbeginsel, terwijl het merendeel (85 %) bijdragen over inhoudelijke aspecten van de voorstellen betrof.

³ Zie het document van de Conferentie van commissievoorzitters van 15 december 2010: "gemeenschappelijke benadering voor de behandeling op het niveau van de commissies van de met redenen omklede adviezen van de nationale parlementen en alle andere bijdragen van de nationale parlementen".

⁴ Protocol nr. 2 betreffende de toepassing van de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid, artikel 6: "Ieder nationaal parlement en iedere kamer van een van die parlementen kan binnen een termijn van acht weken vanaf de datum van toezending van een ontwerp van wetgevingshandeling aan de voorzitters van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie, in de officiële talen van de Unie, een gemotiveerd advies toezenden waarin wordt uiteengezet waarom het betrokken ontwerp zijns inziens niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel. Ieder nationaal parlement of iedere kamer van een nationaal parlement raadpleegt, in voorkomend geval, de regionale parlementen met wetgevingsbevoegdheid".

⁵ Reglement van het Europees Parlement; Bijlage V, hoofdstuk XVI, lid 1: "De Commissie juridische zaken is verantwoordelijk voor de interpretatie, toepassing en controle van het recht van de Unie, de conformiteit van handelingen van de Unie met het primaire recht, met name de keuze van rechtsgronden en de naleving van het subsidiariteits- en evenredigheidsbeginsel".

Hieruit blijkt dat de nationale parlementen dit mechanisme niet hebben gebruikt om het wetgevingsproces op EU-niveau te blokkeren. Tot dusver hebben slechts enkele nationale parlementen grote aantallen met redenen omklede adviezen verstuurd. In 2017 gaven 18 van de 41 kamers met redenen omklede adviezen af. De meest actieve kamers waren: de Franse *Sénat* met acht met redenen omklede adviezen, en de Duitse *Bundestag* en de Oostenrijkse *Bundesrat* met elk zes adviezen.

Sinds de invoering van dit mechanisme is de vereiste drempel voor het activeren van de "gele kaart"-procedure nog maar drie keer bereikt. Dit gebeurde voor het laatst in mei 2016 en had betrekking op een voorstel voor herziening van de richtlijn inzake de terbeschikkingstelling van werknemers. De Commissie besloot destijds om bij haar voorstel te blijven, aangezien ze van mening was dat dit voorstel geen inbreuk op het subsidiariteitsbeginsel inhield.⁶ Een groot deel van de nationale parlementen die deel hadden genomen aan deze derde "gele kaart"-procedure, bleven gedurende 2017 blijf geven van hun teleurstelling over het resultaat.

De nationale parlementen hebben Protocol nr. 2 gebruikt om hun standpunten over de inhoud van de voorstellen kenbaar te maken in plaats van over het subsidiariteitsbeginsel. Hieruit blijkt dat zij inhoudelijk nauwer betrokken willen zijn bij het wetgevingsproces.

Het directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen voorziet de leden (met name de rapporteurs), de politieke organen en diensten van het Europees Parlement gedurende de gehele wetgevingsprocedure van specifieke deskundigheid en briefings over de opmerkingen van de nationale parlementen.

Het directoraat onderhoudt in dit kader de databank Connect die alle documenten bevat die sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon vanuit de nationale parlementen zijn ontvangen. Connect is begin 2017 geüpgraded met een aantal belangrijke zoekfuncties en statistische tools. De databank is nu beschikbaar op de website van het directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen: www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/connect/welcome.html

Dankzij deze upgrade is die informatie nu eveneens rechtstreeks beschikbaar in de gemeenschappelijke werkruimte "eCommittee" van het DG IPOL/EXPO. Zoals ook het geval is bij alle andere documenten en informatie van de Commissie die betrekking hebben op een wetgevingsdossier, worden de opmerkingen van de nationale parlementen rechtstreeks opgenomen onder het dossier waar ze betrekking op hebben. Dit geldt niet alleen voor met redenen omklede adviezen, maar ook voor alle vanuit de nationale parlementen ontvangen bijdragen.

Een andere dienst van het directoraat betreft de maandelijks *State of Play Note on reasoned opinions and contributions*, ofwel de nota over de stand van zaken met betrekking tot de met redenen omklede adviezen en bijdragen. Deze nota bestaat uit twee delen: het ene deel geeft een overzicht van alle opmerkingen die sinds de voorgaande nota zijn ontvangen, en het andere deel verwijst naar alle wetgevingsdossiers op de agenda van de betreffende plenaire zitting. De nota wordt voorbereid voor de Conferentie van commissievoorzitters die de dinsdag van elke vergaderweek in Straatsburg bijeenkomt, en maakt deel uit van het officiële vergaderingsdossier. De *State of Play Note* is ook beschikbaar op de website van het directoraat en wordt bij iedere plenaire zitting uitgedeeld aan alle leden/assistenten en vertegenwoordigers van de fracties, de

---

⁶ Zie hoofdstuk 2.2 over het tussentijds verslag van 2016 van het directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen inzake de betrekkingen tussen het Europees Parlement en de nationale EU-parlementen.

Juridische Dienst en DG IPOL, DG EXPO, de verbindingsbureaus van het EP, en de diensten van de Commissie en de Raad die verantwoordelijk zijn voor de betrekkingen met de nationale parlementen.

5.2 Informele politieke dialoog

Overeenkomstig Protocol nr. 1 bij het VWEU mogen nationale parlementen opmerkingen indienen over wetgevingsdossiers die onder de exclusieve bevoegdheid van de Europese Unie vallen, en over een breed scala aan niet-wetgevingsdocumenten, zoals documenten die betrekking hebben op lopende debatten op Europees niveau, groenboeken, witboeken, of mededelingen van de Europese Commissie. Er wordt over het algemeen een groot aantal stukken met opmerkingen ingediend, die onder de zogeheten "informele politieke dialoog" vallen.

Ook in 2017 maakten de nationale parlementen met de indiening van 199 bijdragen⁷ actief gebruik van dit instrument. In dit verband waren de drie meest actieve kamers in 2017 de Roemeense Kamer van Afgevaardigden met dertig bijdragen, de Tsjechische Senaat met 28 bijdragen, en de Italiaanse Kamer van Afgevaardigden met 27 bijdragen.

Sinds 2009 heeft het Europees Parlement ongeveer 1 900 bijdragen ontvangen vanuit de nationale parlementen; deze worden ook op de eerdergenoemde Connect-databank gepubliceerd.

Bijlage IV bevat uitvoerige statistische gegevens over de met redenen omklede adviezen en bijdragen die in 2017 in het kader van het mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing zijn ingediend.

5.3 Terugblik op de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid

De nauwere betrokkenheid en dialoog tussen de Commissie en de nationale parlementen werden in 2017 voortgezet. De nationale parlementen nodigen Eurocommissarissen steeds vaker uit voor hun debatten, werken samen met de Commissie bij het selecteren van prioriteiten inzake de controle met betrekking tot het werkprogramma van de Europese Commissie, en doen voorstellen met betrekking tot wetgevingsinitiatieven.

Door de jaren heen hebben de nationale parlementen gezamenlijk bekeken welke praktische verbeteringen er mogelijk zijn binnen het kader van de Verdragen teneinde een optimale toepassing van de beginselen van subsidiariteit te waarborgen. In de door haar vastgestelde bijdragen heeft de Cosac meermaals aanbevelingen gedaan, meer in het bijzonder gericht op het niet laten meetellen van de verschillende recesperiodes in de uiterste termijn voor de indiening van de met redenen omklede adviezen; een interne uiterste termijn van acht weken voor de antwoorden van de Commissie op de met redenen omklede adviezen van de nationale parlementen; de uitleg in de memoranda van toelichting bij nieuwe voorstellen met betrekking tot de vervanging van besluiten die aanleiding hebben gegeven tot een groot aantal met redenen omklede adviezen over de manier waarop de bekende twijfels in verband met subsidiariteit zijn aangepakt; en opneming in de memoranda van toelichting van aanvullende aspecten van de effectbeoordelingen, met name met betrekking tot de analyse die van toepassing is op de vaststelling of het wetgevingsvoorstel in overeenstemming is met de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid.⁸

---

⁷ Net als onder Protocol nr. 2 worden de opmerkingen binnen de informele politieke dialoog "bijdragen" genoemd.

⁸ De delegatie van de Tsjechische Senaat heeft de Cosac een uitgebreid overzicht van de Cosac-aanbevelingen doen toekomen; dit overzicht was bedoeld als bijdrage in het kader van de werkzaamheden van de *Taakgroep inzake*

Tijdens de 57e plenaire Cosac-vergadering in Malta kwam het versterken van de subsidiariteitscontrole en politieke dialoog in het kader van het Verdrag aan bod in de sessie "De rol van de nationale parlementen in de EU van de toekomst". De aan het debat deelnemende parlementsleden brachten bovenstaande voorstellen in herinnering en riepen op tot preciezer en meer inhoudelijke antwoorden, alsook de voortzetting van de toepassing van de "groene kaart" als geëigend kanaal voor de bijdragen van de nationale parlementen. Verschillende kamers, met name de landen uit de Visegrád-groep, staan positief tegenover de invoering van de "rode kaart" op basis waarvan de parlementen het vetorecht zouden hebben inzake voorstellen van de Commissie.

In hoofdstuk 2.6.3 hebben we de werkzaamheden van het Europees Parlement met betrekking tot de beoordeling van de tenuitvoerlegging van de Verdragsbepalingen betreffende nationale parlementen besproken.

De nationale parlementen waren ingenomen met de oprichting op 14 november 2017 van de *Taakgroep inzake subsidiariteit, evenredigheid en "minder doen, maar efficiënter"* door de voorzitter van de Europese Commissie, Jean-Claude Juncker. Deze taakgroep zal uiterlijk op 15 juli 2018 aan de voorzitter verslag uitbrengen en aanbevelingen doen over de wijze waarop de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid beter kunnen worden toegepast, alsook over de vaststelling van beleidsterreinen waarin besluitvorming opnieuw kan worden gedelegeerd of definitief kan worden teruggegeven aan de lidstaten, en over de manier waarop regionale en lokale autoriteiten meer betrokken kunnen worden bij de ontwikkeling en uitvoering van EU-beleid.

Op basis van het beginsel dat de leden van het Europees Parlement niet deel mogen nemen aan door de Europese Commissie opgezette adviesfora of werkgroepen, sloeg de Conferentie van voorzitters van het Europees Parlement de uitnodiging af om vertegenwoordigers naar de taakgroep te sturen.

In de conclusies van de in Tallinn gehouden 58e Cosac-vergadering wordt gesteld dat de nationale parlementen in de taakgroep worden vertegenwoordigd door de leden van de nationale parlementen in de trojka van voorzitters van Cosac (vertegenwoordigers van de Estse, Bulgaarse en Oostenrijkse parlementen). De Cosac verzocht de Commissie het aantal vertegenwoordigers van de nationale parlementen in de taakgroep te verhogen met het oog op een bredere vertegenwoordiging en een breder scala van deskundigheid. Dit voorstel werd door de Commissie niet aangenomen.

In antwoord hierop en om het debat onder alle nationale parlementen te verbreden en de inspanningen van deze parlementen beter op elkaar af te stemmen ten behoeve van de Europese burger, werd er een Cosac-werkgroep opgericht waarin alle nationale kamers vertegenwoordigd zijn.

6. Instrumenten voor uitwisseling van informatie en ontwikkeling van netwerken

6.1 Europees Centrum voor parlementair onderzoek en documentatie (ECPOD)

Bij het ECPOD, dat gezamenlijk wordt beheerd door het Europees Parlement en de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa, zijn 66 parlementaire kamers (waaronder 41 uit de Europese Unie) uit 54 landen en Europese instellingen aangesloten. Bijna 120 correspondenten en waarnemende correspondenten vertegenwoordigen hun respectieve parlementen binnen het netwerk en werken mee aan de hoofdactiviteiten van het ECPOD, met name een intensieve uitwisseling van informatie en beste praktijken. Zie ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/public/page/about

In 2017 vierde het ECPOD zijn 40-jarig bestaan. Het Europees Parlement organiseerde samen met de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa de jaarlijkse conferentie van correspondenten in het *Palais de l'Europe* in Straatsburg. Dit was het uitgelezen moment om stil te staan bij behaalde successen en toekomstige kansen te bespreken. De conferentie ging van start met een thematoespraak over het belang van informatie in parlementen en voor parlementsleden. Dit werd gevolgd door een historische terugblik op de manier waarop het ECPOD is uitgegroeid tot schoolvoorbeeld voor de uitwisseling van informatie en beste praktijken. De dag werd afgesloten met twee presentaties over de uitdagingen waar de onderzoeksdiensten en bibliotheken in de parlementen mee te maken hebben.

Bij deze gelegenheid werd tevens een *Festschrift* aangeboden waarin correspondenten van ongeveer veertig parlementen wereldwijd hun kijk gaven op de stand van het parlementair onderzoek en het belang van het ECPOD bij het leveren van informatie ten behoeve van de leden en parlementaire organen.

Voorts werd kort voor aanvang van de conferentie de vijfde versie van de ECPOD-website gelanceerd. De interne opzet van de site is na twee jaar intensief werk volledig vernieuwd. Het nieuwe *responsive design* staat garant voor een soepele werking, ongeacht of de website op een smartphone, tablet of pc wordt bekeken. Wij vinden het van belang nogmaals te benadrukken dat de samenwerking met het DG ITEC ook nu bijzonder doeltreffend verliep.

Het directoraat en de Onderzoeksdienst van het Europees Parlement organiseerden een geslaagd ECPOD-seminar getiteld "*The future of parliamentary research services and libraries in an era of rapid change: Optimising quality, service, delivery and relevance*". Dit seminar werd bijgewoond door 73 deelnemers uit 36 parlementaire kamers. Een nieuwe veelbelovende ontwikkeling betrof het feit dat de groep deelnemers aan het ECPOD-seminar werd onderverdeeld in kleinere groepen. De deelnemers hieraan kregen in drie parallelle workshops de gelegenheid om methodologische vraagstukken en uitdagingen te bespreken: de brexit, de circulaire economie en het Europese migratiebeleid. Er werd een hele sessie gewijd aan regionale samenwerkingsinitiatieven tussen de parlementaire onderzoeksdiensten in de Noordse landen, Zuidoost-Europa en de Visegrád-groep. Uit deze sessie, alsook uit de bijdragen naar aanleiding van de workshops, bleek dat er grote behoefte is aan een betere uitwisseling van informatie tussen de diensten.

2017 liet een recordaantal van 337 verzoeken om vergelijkende gegevens zien, een aanzienlijke stijging ten opzichte van 2016 toen het netwerk 273 verzoeken ontving. Dit is op het eerste gezicht een bijzonder positieve ontwikkeling nu hier duidelijk de waardering voor en het belang van het ECPOD voor de parlementen uit blijkt. Anderzijds brengt ieder verzoek hoge verwachtingen met zich mee wat betreft het ontvangen van de vereiste informatie, niet alleen met betrekking tot de kwantiteit maar ook tot de kwaliteit van de antwoorden. Het spreekt dan ook voor zich dat de beantwoording van een dergelijk hoog aantal verzoeken een hoge werklast

met zich meebrengt. Tot nu toe zijn er gelukkig geen aanwijzingen dat deze ECPOD-activiteit ten prooi zal vallen aan haar eigen succes, maar het kan geen kwaad oog te houden voor dit mogelijke risico.

Als facilitator biedt het directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen ondersteuning aan de respectieve diensten van het Europees Parlement. In 2017 verzond het directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen namens andere diensten in het Europees Parlement zes verzoeken naar het ECPOD-netwerk. Daarnaast coördineerde het directoraat 31 antwoorden op verzoeken van andere bij het ECPOD aangesloten parlementen.

"Spotlight on Parliaments in Europe"

De editie *"Spotlight on Parliaments in Europe"* biedt een samenvatting van informatie over bepaalde thema's die tussen de parlementen binnen het netwerk van het Europees Centrum voor parlementair onderzoek en documentatie (ECPOD) zijn aangekaart.

In 2017 bracht het directoraat vijf nieuwe *"Spotlight"*-edities over zeer uiteenlopende thema's uit.

Bijlage V bevat een lijst van de vraagstukken waarover het Europees Parlement het ECPOD-netwerk heeft geraadpleegd, de verzoeken waar het EP antwoord op heeft gegeven, een gedetailleerde lijst van ECPOD-seminars en statutaire vergaderingen van het ECPOD, en een overzicht van de in 2017 verschenen edities van *"Spotlight on Parliaments in Europe"*.

6.2 Interparlementaire uitwisseling van EU-informatie (IPEX)

Het doel van de interparlementaire uitwisseling van EU-informatie (IPEX) is de interparlementaire samenwerking te ondersteunen via een platform voor de elektronische uitwisseling van EU-gerelateerde informatie tussen de parlementen in de EU. IPEX werd opgestart als initiatief van de nationale parlementen van de EU en werd ontwikkeld met behulp van de technische bijstand van het Europees Parlement. Op dit moment gebruiken 41 kamers van 28 nationale parlementen en het Europees Parlement IPEX in hun dagelijkse activiteiten. IPEX wordt voortdurend verbeterd om tegemoet te komen aan de veranderende behoeften van de gebruikers. Zie www.ipex.eu

In 2017 werden twee belangrijke documenten aangenomen. De *digitale strategie van IPEX* werd op 21 februari in Bratislava aangenomen tijdens de vergadering van de secretarissen-generaal van de EU-parlementen. Dit betreft een veelomvattend plan inzake de toekomstige ontwikkeling van IPEX. In de digitale strategie wordt tevens de strategische aanpak uiteengezet met betrekking tot het behalen en ten uitvoer leggen van de IPEX-doelstellingen. Daarnaast worden er met deze strategie bij de vaststelling van de richtsnoeren voor het kortetermijnonderhoud en -beheer van de website manieren geïdentificeerd om de nationale correspondenten van IPEX actiever te betrekken bij de verwezenlijking van de doelstellingen van de digitale strategie, voor het beschrijven van de betrekkingen met actoren en platformen in het kader van de uitwisseling van EU-informatie, en tot slot voor het bepalen van de relevante acties voor de bevordering van IPEX en de verdere ontwikkeling van de communicatie.

Tijdens een vergadering in Bratislava op 19 mei 2017 nam de Raad van Bestuur van IPEX het *Werkprogramma 2017-2020* aan dat als uitvoeringsinstrument voor de digitale strategie dient te fungeren. Het drie jaar durende werkprogramma is gericht aan het IPEX-voorzitterschap van Slowakije (2017-2018), Estland (2018-2019) en Oostenrijk (2019-2020). De prioritaire

doelstellingen van het IPEX-werkprogramma zijn: IPEX bevorderen, het IPEX-netwerk versterken en de IPEX-databank verbeteren.

Voor de uitvoering van het werkprogramma besloot de Raad van Bestuur drie werkgroepen op te richten die elk met een prioritaire doelstelling zijn belast.

Het Europees Parlement was actief voorstander van de goedkeuring van beide documenten. Dit streven werd ondersteund door de voor IPEX verantwoordelijke ambtenaar binnen DG ITEC en de afdeling Institutionele Samenwerking van het directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen. De hernieuwde steun van het Europees Parlement voor IPEX kwam tot uiting in de benadering van Paulo Rangel bij het opstellen van zijn verslag over de tenuitvoerlegging van de Verdragsbepalingen betreffende nationale parlementen. Bij verschillende bezoeken aan de nationale parlementen bracht de rapporteur voortdurend het belang van het platform onder de aandacht en deed hij voorstellen gericht op de mogelijke verdere ontwikkeling ervan.

Hoewel IPEX niet het enige platform is voor de uitwisseling van EU-gerelateerde documenten, is het Europees Parlement ervan overtuigd dat het platform mogelijk tot het belangrijkste communicatiekanaal tussen de EU-instellingen en de nationale parlementen kan uitgroeien.

Ook al werden de rol en ambitie van IPEX in 2017 aan een grondig proces van bezinning en vernieuwing onderworpen, bleek het platform in staat al zijn functies te vervullen. IPEX publiceert momenteel bijna 88 000 pagina's van de nationale parlementen en de Europese instellingen, met controlegerelateerde informatie in 12 500 documenten die door de EU-instellingen zijn geproduceerd en aan ruim 10 000 dossiers kunnen worden gekoppeld. In 2017 werden in totaal 1 053 wetgevings- en niet-wetgevingsdocumenten opgeslagen in IPEX (2016: 1 064; 2015: 805; 2014: 933).

In 2017 werden 307 737 unieke bezoeken aan de website geregistreerd, ofwel een aanzienlijke toename die overeenkwam met de algehele stijgende lijn van de voorgaande jaren. Het aantal bezochte pagina's – bijna zes miljoen – past binnen het patroon van de afgelopen drie jaar.

6.3 Andere tools en netwerken

Vertegenwoordigers van de nationale parlementen in Brussel

Het directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen ontvangt en ondersteunt ambtelijke vertegenwoordigers die door de nationale parlementen/kamers van de EU zijn toegewezen aan het Europees Parlement. Met het oog op het versterken van de interparlementaire samenwerking in de EU stelt het Europees Parlement vertegenwoordigers op verzoek al vanaf 1991 (in 2016 bestond deze regeling 25 jaar) kosteloos kantoor- en andere interne voorzieningen ter beschikking in zijn gebouwen in Brussel en Straatsburg.

In de loop der tijd hebben alle nationale EU-parlementen een nationale ambtenaar naar Brussel gestuurd om de betrekkingen met de EU te bevorderen. Er zijn momenteel 55 personen van 40 kamers gehuisvest in 37 kantoren. De vertegenwoordigers werken in hetzelfde gebouw van het Europees Parlement als het directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen. Dit brengt tal van synergieën tot stand en maakt uitwisseling eenvoudiger.

De vertegenwoordigers zijn nationale ambtenaren met een administratieve en neutrale rol: hun opdracht met betrekking tot wederzijdse informatie (ze zorgen voor tweerichtingsverkeer tussen het Europees Parlement en de nationale parlementen) is een belangrijke factor in EU-aangelegenheden, omdat het uiteindelijke doel van deze uitwisselingen erg concreet is, namelijk

het vinden van gemeenschappelijke antwoorden op parlementair niveau op de vele uitdagingen waarmee de Europese Unie wordt geconfronteerd.

Een bijgewerkte lijst met vertegenwoordigers vindt u op:

www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/about/contacts.

Programma ter ondersteuning van het "parlement van het voorzitterschap"

De interparlementaire samenwerking en uitwisselingen worden in de voorbereidingsfase van de parlementaire dimensie van elk EU-voorzitterschap geïntensiveerd. Wanneer het parlement van een land dat voor het eerst het roulerende voorzitterschap van de Raad van de EU bekleedt, een verzoek tot het Europees Parlement richt om ondersteuning bij de voorbereiding van activiteiten in het kader van de parlementaire dimensie van het voorzitterschap, kan het Europees Parlement de kosten van het programma delen met het respectieve nationale parlement. Binnen dit programma streeft het Europees Parlement ernaar om ondersteuning op maat te bieden op basis van de behoeften en de prioriteiten van het voorzitterschap.

Als gevolg van wijzigingen in de kalender van de voorzitterschappen van de Raad van de EU stond een ongekende reeks lidstaten voor het eerst aan het roer van de EU: Slowakije, Malta, Estland en Bulgarije. De parlementen van deze landen hadden stuk voor stuk baat bij het Programma ter ondersteuning van het EU-voorzitterschap.

Op initiatief van het Maltese parlement werd er een bezoek aan Malta georganiseerd ter voorbereiding van de parlementaire dimensie in aanloop naar het voorzitterschap. Het directoraat Betrekkingen met de nationale parlementen nam bij die gelegenheid deel aan een seminar over subsidiariteit.

In 2017 organiseerde het directoraat een aantal geslaagde studiebezoeken en informatiebijeenkomsten voor deskundigen van het Estse en Bulgaarse parlement binnen verschillende commissies en diensten van het Europees Parlement. Voor het Roemeense parlement is een soortgelijk programma voorzien.

De deelnemers aan het programma bevestigden dat grondige en vroege uitwisselingen bijzonder goed van pas kwamen voor het maken van een betere planning voor de parlementaire dimensie. Er was veel bijval voor de netwerkactiviteiten met alle relevante gesprekspartners (leden van het Europees Parlement, ambtenaren van het Europees Parlement, vertegenwoordigers van de nationale parlementen, de IPEX-ambtenaar, het Cosac-secretariaat, projectteams voor interparlementaire conferenties) en de uitwisseling van lessen die uit recente ervaringen waren getrokken. Daarnaast waarborgden kennisoverdracht en continue communicatie de samenhang van de werkzaamheden in het kader van de parlementaire dimensie binnen de verschillende voorzitterschappen.

De wekelijkse agenda van activiteiten die betrekking hebben op de nationale parlementen

In zijn *wekelijkse agenda* publiceert het directoraat uitvoerige informatie over alle evenementen die te maken hebben met de nationale parlementen. Het doel hiervan is de transparantie en zichtbaarheid van de talloze interparlementaire activiteiten te vergroten. De *wekelijkse agenda* wordt naar alle leden en de meeste diensten van het Europees Parlement gestuurd. De agenda beslaat de evenementen voor de twee daaropvolgende weken.

7. BIJLAGEN

BIJLAGE I – Cosac-vergaderingen – Thema's en hoofdsprekers 2017

Cosac-evenement	Thema's	Hoofdspreker/panellid Europees Parlement
Vergadering van de voorzitters Malta, 22-23 januari 2017	I Reflectie over het Maltese EU-voorzitterschap II Bespreking van het werkprogramma 2017 van de Europese Commissie	Danuta Hübner, voorzitter van de Commissie constitutionele zaken van het Europees Parlement (AFCO)
57e plenaire vergadering van de Cosac, Malta, 28-30 mei 2017	I Reflectie over het Maltese EU-voorzitterschap II De rol van de nationale parlementen in de EU van de toekomst III Resultaat van het Britse referendum – de stand van zaken IV Uitbreiding van de blauwe economie: naar een duurzamer geïntegreerd maritiem EU-beleid V Migratie – Strijd tegen mensensmokkel en -handel en het uitstippelen van een humaan en efficiënt terugkeer- en overnamebeleid	Mairead McGuinness, eerste vicevoorzitter van het Europees Parlement Danuta Hübner, voorzitter van de Commissie constitutionele zaken van het Europees Parlement (AFCO)
Vergadering van de voorzitters Tallinn, 9-10 juli 2017	I Prioriteiten van het Estse voorzitterschap II Van startups naar doorgroeiers – het onbenutte potentieel van de EU	
58e plenaire vergadering van de Cosac, Tallinn, 26-28 november 2017	I De toekomst van de Europese Unie II De Europese Unie dichterbij de burgers brengen – wat zijn de beste praktijken van de nationale parlementen? III De digitale eengemaakte markt: de ontwikkeling van e-diensten IV Een effectieve en duurzame Veiligheidsunie V De externe dimensie van migratie: voorkoming en bestrijding van irreguliere migratie	Danuta Hübner, voorzitter van de Commissie constitutionele zaken van het Europees Parlement (AFCO)

Voor meer gedetailleerde informatie betreffende de agenda van de Cosac-vergaderingen, zoals die door de voorzitterschappen wordt gepubliceerd, zie de Cosac-website: www.cosac.eu

BIJLAGE II – Interparlementaire vergaderingen georganiseerd door commissies van het Europees Parlement in Brussel⁹ in 2017

		Deelnemers			
		Nationale parlementen ¹⁰			EP
EP-commissie	Evenement	Leden	Landen	Parlementen /kamers	Leden
ECON/BUDG/ EMPL	30 januari – 1 februari Europese Parlementaire Week: De cycli 2016-2017 van het Europees Semester Interparlementaire Conferentie overeenkomstig artikel 13 van het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de Economische en Monetaire Unie	98	24	30	90 ECON/ PANA ICM - 49 EMPL ICM - 12 BUDG ICM - 29
LIBE	28 februari <u>Interparlementaire commissievergadering:</u> "The third reform of the common European asylum system: Up for the Challenge"	46	18	21	40
FEMM	8-9 maart <u>Interparlementaire commissievergadering:</u> Economische empowerment van vrouwen: "Let's Act together"	25	15	16	19
AFCO	2 mei <u>Interparlementaire commissievergadering:</u> "De tenuitvoerlegging van de Verdragsbepalingen betreffende nationale parlementen" Rapporteur: Paulo Rangel	11	8	9	9
LIBE	11 mei Gedachtewisseling tussen het Europees Parlement, de nationale parlementen en het maatschappelijk middenveld: De brede beoordeling van het veiligheidsbeleid van de EU	13	9	9	16
LIBE	22 juni <u>Interparlementaire commissievergadering:</u> "De instelling van een EU-mechanisme inzake democratie, rechtsstaat en grondrechten"	25	15	18	22
LIBE	9-10 oktober Oprichtingsvergadering van de "Gezamenlijke Parlementaire Controlegroep Europol (GPC)"	69	26	34	29 9 oktober 2017 (12) Volwaardige leden GPC: 10 Plaatsvervangende leden GPC: 1 Overige EP-leden: 1

⁹ Tenzij anders vermeld, zijn alle vergaderingen interparlementaire commissievergaderingen.

¹⁰ EU-lidstaten, kandidaat-lidstaten, potentiële kandidaat-lidstaten, Zwitserland en Noorwegen.

					10 oktober 2017 (17) Volwaardige leden GPC: 12 Plaatsvervangende leden GPC: 2 Overige EP-leden: 3
ECON	10 oktober <u>Gedachtewisseling</u> tussen het Europees Parlement en de nationale parlementen over de "Landspecifieke aanbevelingen en de gemeenschappelijke geconsolideerde heffingsgrondslag voor de vennootschapsbelasting"	29	18	20	24
AFCO	11 oktober <u>Interparlementaire commissievergadering:</u> De toekomst van Europa: "Perspectives on the European Parliament's proposals and the Commission White Paper"	25	16	19	11
DEVE	21 november <u>Interparlementaire commissievergadering:</u> "De Europese consensus inzake ontwikkeling en de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling"	23	22	26	27
AFET	21 november <u>Interparlementaire commissievergadering:</u> "EU accession process of the Western Balkans"	33	25	29	63
FEMM	21 november <u>Interparlementaire commissievergadering:</u> "Het Verdrag van Istanbul: het bestrijden van geweld tegen vrouwen op nationaal en Europees gebied"	31	15	18	17
REGI	22 november <u>Interparlementaire commissievergadering:</u> "The Current Key Topics Of Cohesion Policy And The Future Of 2020"	22	13	15	33
TOTAAL		450			400

BIJLAGE III - Bezoeken van de nationale parlementen¹¹ aan het Europees Parlement (inclusief videoconferenties) in 2017

Datum	Land/kamer	Commissie/overig
9 januari 2017	FR – Assemblée nationale	Hervorming van de EU-regeling voor de emissiehandel
12 januari 2017	FR – Assemblée nationale	Claude Bartolone, voorzitter van de Franse Nationale Vergadering en afvaardiging (parlementsleden, ambtenaren, kabinetsleden)
17-19 januari 2017	VK – House of Lords	Bijzondere commissie van de Europese Unie
25 januari 2017	VK – House of Lords	Subcommissie Financiële Aangelegenheden van de EU
25 januari 2017	FR – Assemblée nationale	Bezoek inzake het gemeenschappelijk landbouwbeleid
25 januari 2017	DK – Folketinget	Werkbezoek ambtenaren
31 januari 2017	NO – Noors parlement	Permanente commissie Vervoer en Communicatie van het Noorse parlement
6 februari 2017	NL – Tweede Kamer	Lid van de Tweede Kamer
6-7 februari 2017	BG – Narodno Sabranie	Bezoek ambtenaren
8 februari 2017	IE – Oireachtas	Gemengde commissie Europese aangelegenheden
8-9 februari 2017	NO – Noors parlement	Werkbezoek Noors parlement
27 februari 2017	VK – House of Commons	Welshe commissie
28 februari 2017	EE – Riigikogu	Bijeenkomst met Cosac-covoorzitters en Eurocommissaris Avramopoulos
2-3 maart 2017	EE – Riigikogu	Bezoek secretaris-generaal en ambtenaren
3 maart 2017	NO – Noors parlement	Bezoek voorzitter van de Permanente commissie buitenlandse zaken en defensie
7 maart 2017	FR – Assemblée nationale	Werkbezoek ambtenaren
9-10 maart 2017	EE – Riigikogu	Bezoek ambtenaren
20 maart 2017	DK – Folketinget en IJslands parlement	Werkbezoek leden en ambtenaren
23 maart 2017	NO – Noors parlement	Presentatie voor de hoofden van het Noors instituut van volksgezondheid
23 maart 2017	DK – Folketinget	Bijeenkomst van parlementsleden van de commissie buitenlandse zaken en de commissie Europese aangelegenheden, met inbegrip van een fractievoorzitter en verschillende voormalige ministers, Guy Verhofstadt, voorzitter van de ALDE-Fractie en brexit-hoofdonderhandelaar namens het Europees Parlement, en Danuta Hübner, voorzitter van de Commissie constitutionele zaken van het Europees Parlement
23 maart 2017	FR – Assemblée nationale	Bijeenkomst tussen ambtenaren van de Assemblée nationale en ambtenaren van de secretariaten van de EP-Commissie ENVI, ITRE
28 maart 2017	VK – House of Commons	Brexit-commissie House of Commons
28-30 maart 2017	BG – Narodno Sabranie	Bezoek ambtenaren
29 maart 2017	FR – Assemblée nationale	Secretariaat ECON
29 maart 2017	VK – House of Lords	Dialogo over de brexit
30 maart 2017	FR – Assemblée nationale	Werkbezoek ambtenaren
20 april 2017	AT – Oostenrijks parlement	DG COMM, DG INLO

¹¹ Nationale EU-parlementen; Noors Parlement; Noordse Raad.

25 april 2017	VK – House of Commons	Bijzondere commissie
26 april 2017	DK – Folketinget	Commissie Europese aangelegenheden
26-28 april 2017	BG – Narodno Sabranie	Bezoek ambtenaren
3 mei 2017	VK – House of Commons	Bijzondere commissie
3 mei 2017	VK – House of Lords	Dialogo over de brexit
4 mei 2017	VK – House of Lords	Dialogo over de brexit
9 mei 2017	GR – Grieks parlement	Bezoek voorzitter Grieks parlement
30 mei 2017	IT – Camera dei Deputati	Commissie vreemdelingenhaat, racisme en haatpropaganda (Commissie Jo Cox), voorgezeten door Laura Boldrini, voorzitter van de Italiaanse Kamer van Afgevaardigden, en Italiaans EP-lid Cécile Kashetu Kyenge, covoorzitter van de interfractiewerkgroep antiracisme en diversiteit (ARDI) van het EP (videoconferentie)
6 juni 2017	VK – House of Commons	Studiebezoek ambtenaren
7 juni 2017	EE – Riigikogu	Bezoek voorzitters commissie buitenlandse zaken en nationale defensie
7-8 juni 2017	EE – Riigikogu	Bezoek ambtenaren
7 juni 2017	DE – Bundestag	Groep studenten van de Humboldt Universiteit
8 juni 2017	ES – Cortes Generales	Bijeenkomst Las Cortes Generales de España met EP-voorzitter Antonio Tajani
8 juni 2017	NO – Noors parlement	Bezoek werknemers Statnett
9 juni 2017	NO – Noors parlement	Stagiairs van het Noorse Ministerie van buitenlandse zaken
26 juni 2017	NL – Tweede Kamer	Commissie Europese aangelegenheden
26 juni 2017	NL – Tweede Kamer	Bezoek van Sven Koopmans, rapporteur inzake de "Europese Kieswet"
27-28 juni 2017	LT – Seimas	Delegatie van het Litouwse parlement
4-5 juli 2017	VK – House of Commons	Werkbezoek ambtenaren
10 juli 2017	IE – Houses of the Oireachtas	Bezoek ambtenaren
10 juli 2017	NL – Tweede Kamer	Delegatie van de Tweede Kamer
10-13 juli 2017	VK – House of Commons	1 lid en 1 ambtenaar
12 juli 2017	VK – House of Lords	Brexit
4 september 2017	VK – House of Commons	Bezoek parlamentslid Hilary Benn
5 september 2017	SV – Riksdag	Commissie handel en industrie
12-13 september 2017	FR – Assemblée nationale	Commissie Europese aangelegenheden
21 september 2017	FR – Assemblée nationale	Studiebezoek ambtenaren
20 september 2017	FR – Assemblée nationale	Studiebezoek ambtenaren
22 september 2017	FR – Assemblée nationale	Studiebezoek ambtenaren
25 september 2017	NL – Eerste Kamer	Commissie Europese aangelegenheden
25 september 2017	VK – House of Commons IE – Houses of the Oireachtas	Commissie Europese aangelegenheden van de Brits-Ierse Parlementaire Vergadering (BIPA)
27 september 2017	IT – Camera dei Deputati	Leden en Italiaanse EP-leden van de Commissie visserij (videoconferentie)
28 september 2017	DK – Folketinget	Werkbezoek ambtenaren
4 oktober 2017	FI – Eduskunta	Commissie van de Toekomst – "Scientific foresight"
10-11 oktober 2017	LT – Seimas	Bezoek voorzitter Viktoras Pranckietis en vicevoorzitter Gediminas Kirkilas van het Litouwse parlement
11-12 oktober 2017	RO – Senaat	Parlamentslid Radu Oprea
12 oktober 2017	IT – Senaat	Delegatie van de Italiaanse Senaat
12 oktober 2017	FR – Assemblée nationale	Damien Pichereau
13 oktober 2017	SV – Riksdag	Studiebezoek administratieve diensten van het Zweedse parlement (afdeling EU-coördinatie) voor ontmoeting met o.m. werknemers van de EP-Commissie
20 oktober 2017	NO – Noors parlement	Presentatie voor ambtenaren van de missie van Noorwegen bij de EU

30 oktober 2017	DK – Folketinget	Ambtenaren van onze verschillende sectorale comités
6 november 2017	FR – Assemblée nationale	Werkbezoek ambtenaren
6-9 november 2017	BG – Narodno Sabranie	Bezoek ambtenaren
7 november 2017	FR – Assemblée nationale	Bilaterale bijeenkomsten inzake de toetsingsprocedure in het EP
8 november 2017	VK – House of Lords	Beleidsvorming op EU-niveau
8 november 2017	VK – House of Commons	Brexit-commissie
16 november 2017	FR – Assemblée nationale	Werkbezoek ambtenaren
20 november 2017	FI – Eduskunta	Uitgebreide Commissie
20 november 2017	FR – Assemblée nationale	Werkbezoek ambtenaren
22 november 2017	EE – Riigikogu	Secretaris-generaal van de Riigikogu
23 november 2017	VK – House of Commons	Bezoek aan de Commissie INTA
27 november 2017	FR – Assemblée nationale	Werkbezoek ambtenaren
29 november 2017	DK – Folketinget	Commissie Europese aangelegenheden
1 december 2017	NO – Noors parlement	Werkbezoek ambtenaren
4 december 2017	NL – Tweede Kamer	Permanente commissie Financiën van de Tweede Kamer
4-5 december 2017	IE – Houses of the Oireachtas	Gemengde commissie Landbouw, voeding en visserij
5 december 2017	FR – Assemblée nationale	Ontmoeting parlementsleden en ambtenaren met Bernd Lange, voorzitter Commissie INTA
7-8 december 2017	BG – Narodno Sabranie	Bezoek ambtenaren

BIJLAGE IV – Gegevens betreffende het mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing

De Commissie juridische zaken, die verantwoordelijk is voor kwesties aangaande de naleving van het subsidiariteitsbeginsel in het Europees Parlement, heeft de volgende definities opgesteld voor door de nationale parlementen ingediende opmerkingen:

- Onder "**met redenen omklede adviezen**" worden opmerkingen verstaan waarin wordt gewezen op de niet-overeenstemming van een ontwerp van een wetgevingshandeling met het subsidiariteitsbeginsel, en die binnen de in artikel 6 van Protocol nr. 2 bij het Verdrag van Lissabon bedoelde termijn van acht weken zijn toegezonden aan het Europees Parlement.
- Onder "**bijdragen**" worden verstaan alle andere opmerkingen die niet aan de hierboven vermelde kenmerken van een met redenen omkleed advies voldoen.

Door de nationale parlementen in 2017 ontvangen opmerkingen			
		Met redenen omklede adviezen	Bijdragen
Lidstaat	Parlement/kamer	2017	2017
Oostenrijk	Nationalrat	0	0
Oostenrijk	Bundesrat	6	9
België	Kamer van Volksvertegenwoordigers	0	3
België	Sénat	0	0
Bulgarije	Narodno Sabranie	0	0
Kroatië	Hrvatski Sabor	0	2
Cyprus	Vouli ton Antiprosópon	0	4
Tsjechië	Poslanecká sněmovna	1	18
Tsjechië	Senát	1	45
Denemarken	Folketinget	0	8
Estland	Riigikogu	0	0
Finland	Eduskunta	0	0
Frankrijk	Assemblée Nationale	2	0
Frankrijk	Sénat	7	19
Duitsland	Bundestag	6	4
Duitsland	Bundesrat	3	28
Griekenland	Vouli ton Ellinon	0	2
Hongarije	Országgyűlés	2	0
Ierland	Houses of Oireachtas	2	1
Italië	Camera dei deputati	0	24
Italië	Senato	1	42
Litouwen	Seimas	0	0

Luxemburg	Chambre des Députés	0	0
Letland	Saeima	0	0
Malta	Kamra tar-Rappreżentanti	0	0
Nederland	Tweede Kamer	2	6
Nederland	Eerste Kamer	2	2
Polen	Sejm	2	1
Polen	Senat	4	5
Portugal	Assembleia da República	0	64
Roemenië	Camera Deputaţilor	1	10
Roemenië	Senat	2	24
Spanje	Cortes	1	46
Zweden	Riksdagen	4	0
Slovenië	Državni Zbor	0	0
Slovenië	Državni Svet	0	0
Slovakia	Národná rada	0	3
Verenigd Koninkrijk	House of Commons	0	2
Verenigd Koninkrijk	House of Lords	0	0
TOTAAL		49	372

In deze tabel zijn alleen de parlementaire documenten vermeld die zijn ingezonden naar aanleiding van ontwerpen van wetgevingshandelingen die onder Protocol nr. 2 bij het Verdrag van Lissabon vallen. Ingezonden documenten die betrekking hebben op niet-wetgevingsdocumenten, zoals raadplegingsdocumenten, groenboeken of witboeken (in het kader van de zogenoemde informele politieke dialoog), zijn niet in deze tabel vermeld.

BIJLAGE V – Europees Centrum voor parlementair onderzoek en documentatie (ECPOD)

A. Thema's waarover politieke organen en administratieve diensten van het Europees Parlement in 2017 het ECPOD-netwerk om vergelijkende gegevens hebben verzocht:

- 3525 Beste praktijken en innovatieve acties gericht op de bevordering van gendergelijkheid binnen de administratieve diensten van het Parlement
- 3488 Vergoedingen voor leden van de nationale parlementen
- 3458 Organisatie van hoorzittingen in de parlementen
- 3436 Elektronische handtekeningen in het kader van de wetgevingsprocedure
- 3368 Afvalscheiding in de parlamentsgebouwen

Het Europees Parlement heeft onderstaande verzoeken van andere bij het ECPOD aangesloten parlementen beantwoord:

- 3597 Onafhankelijke (ex ante) effectbeoordelingen van wetsontwerpen: methoden, kosten en middelen
- 3606 Jongerenprogramma's binnen de parlementen
- 3568 Onlinecommunicatiestrategie
- 3563 Gezondheid – medische hulpverlening (artsen) binnen de parlementen
- 3554 IT-middelen binnen de parlementen
- 3578 Stemapparatuur binnen de parlementen
- 3549 Vertaaldiensten binnen de parlementen
- 3511 Crèches (kleuterscholen) binnen de parlementen
- 3514 IT-centralisatie binnen de parlementen: updates van besturingssystemen en beveiligingspatches
- 3528 Oprichting van Commissie verzoekschriften binnen parlementen
- 3505 Parlementaire activiteiten en de VN-agenda inzake duurzame ontwikkeling
- 3444 Enquête voor het ECPOD-seminar "Parliaments dealing with financial markets' issues" (Athene, 5-6 oktober 2017)
- 3487 Uitwisseling van onderzoeksverslagen
- 3476 Enquête gebruikerstevredenheid
- 3453 Bibliotheken en onderzoeksdiensten
- 3452 Niet-discriminerend taalgebruik bij het opstellen van normatieve handelingen
- 3445 Het gebruik van privéauto's door parlamentsleden voor parlementaire doeleinden
- 3442 Diplomatieke paspoorten voor parlamentsleden
- 3402 Blad met persoonsgegevens parlamentsleden
- 3421 Museumruimten binnen parlamentsgebouwen
- 3401 Verhoging begroting parlementaire vergaderingen
- 3376 "Libraries, research and documentation services in Parliaments: experiences, trends and perspectives" (enquête voor het ECPOD-seminar in Rome van 8-9 juni 2017)
- 3358 Enquête over de materiële situatie van afgevaardigden
- 3383 Het gebruik van preambules in wetsteksten
- 3361 Betrokkenheid van de parlementen bij het buitenlandbeleid
- 3352 Enquête voor het ECPOD-seminar "Parliaments' legitimacy and the new supervisory instruments"
- 3372 Verkenningactiviteiten binnen de parlementen
- 3354 Personeel van de parlementaire bibliotheken, onderzoeksdiensten en archiefbeheer

- 3344 Uitvoering door de parlementen van de EU-verordening nr. 2016/679 inzake de bescherming van persoonsgegevens
- 3326 Hoe treden de parlementen in overleg met burgers en belanghebbenden?
- 3314 Parlementaire Onderzoeksdiensten

B. Seminars en statutaire vergaderingen van het ECPOD in 2017

Seminars		
Seminar "Parliaments' legitimacy and the new supervisory instruments" (aandachtsgebied: parlementaire praktijken en procedures)	Lissabon	8-9 mei
Seminar "Libraries, research and documentation services: experiences, trends and perspectives" (aandachtsgebied: bibliotheken, onderzoeksdiensten en archieven)	Rome, Senaat en Kamer	8-9 juni
Seminar "The implications of budgetary pressures on investment in ICT services in Parliaments" (aandachtsgebied: ICT binnen de parlementen)	Valetta	14-15 september
Seminar "The future of parliamentary research services and libraries in an area of rapid change: Optimising quality, service, delivery and relevance" (aandachtsgebied: bibliotheken, onderzoeksdiensten en archieven)	Brussel, EP	21-22 september
Seminar: "Parliaments dealing with financial markets' issues" (aandachtsgebied: economische en budgettaire aangelegenheden)	Athene	5-6 oktober
Statutaire vergaderingen		
Vergadering van het Uitvoerend Comité	Wenen	9-10 maart
Vergadering van het Uitvoerend Comité	Stockholm	28-29 september
Jaarlijkse conferentie van de correspondenten "40 Years of ECPRD"	Straatsburg, EP en Parlementaire Vergadering	19-21 oktober

C. "Spotlight on Parliaments in Europe"

- Nr. 14 – De lidstaten: geen speciale grondwettelijke bepalingen voor de terugtrekking uit de EU
- Nr. 15 – De indienstneming van familieleden als parlementaire medewerkers
- Nr. 16 – De verspreiding van haatpropaganda via sociale media

- Nr. 17 – Maatregelen gericht op het terugdringen van het gebruik van plastic zakken en wegwerpservies
- Nr. 18 – Strafrechtelijke sancties in de wetgeving van de EU-lidstaten op illegale binnenkomst en illegaal verblijf

NATIONALE PARLEMENTEN VAN DE EU-LIDSTATEN

Maart 2018

rechtstreeks verkozen

niet rechtstreeks verkozen /
aangewezen / overige

Belgique/België/ Belgien BELGIË Kamer van volksvertegenwoordigers/ Chambre des représentants/ Abgeordnetenversammlung 150 Senaat/ Sénat/ Senat 60	България BULGARIJE Народно събрание (Narodno sabranie) 240	Česká republika TŠJECHIË Poslanecká sněmovna 200 Senát 81	Danmark DENEMARKEN Folketinget 179
Deutschland DUITSLAND Deutscher Bundestag 709 Bundesrat 69	Eesti ESTLAND Riigikogu 101	Éire/Ireland IERLAND Dáil Éireann 158 Seanad Éireann 60	Ελλάδα GRIEKENLAND Βουλή των Ελλήνων (Vouli ton Ellinon) 300
España SPANJE Congreso de los Diputados 350 Senado 208 58	France FRANKRIJK Assemblée nationale 577 Sénat 348	Hrvatska KROATIË Hrvatski sabor 151	Italia ITALIË Camera dei Deputati 630 Senato della Repubblica 315 5
Κύπρος CYPRUS Βουλή των Αντιπροσώπων (Vouli ton Antiprosopon) 56	Latvija LETLAND Saeima 100	Lietuva LITOUWEN Seimas 141	Luxembourg LUXEMBURG Chambre des Députés 60
Magyarország HONGARIJE Országgyűlés 199	Malta MALTA Il-Kamra Tad-Deputati 67	Nederland NEDERLAND Tweede Kamer 150 Eerste Kamer 75	Österreich OOSTENRIJK Nationalrat 183 Bundesrat 61
Polska POLEN Sejm 460 Senat 100	Portugal PORTUGAL Assembleia da República 230	România ROEMENIË Camera Deputatilor 329 Senat 136	Slovenija SLOVENIË Državni zbor 90 Državni svet 40
Slovensko SLOWAKIJE Národná Rada 150	Suomi/ Finland FINLAND Eduskunta 200	Sverige ZWEDEN Riksdagen 349	United Kingdom VERENIGD KONINKRIJK House of Commons 650 House of Lords 785

RELNATPARL@EP.EUROPA.EU

WWW.EUROPARL.EUROPA.EU/RELNATPARL